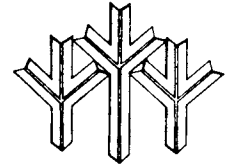

VETERANEN

AV ÅR 1918

Nr 1/165

Februari

2021

Anmälan om

ADRESSFÖRÄNDRINGAR
NYA PRENUMERATIONER
AVLIDNA PERSONER m.m.

bör göras till
Gunwor Pått,
Kyrkoespl. 29 B 39, 65100 Vasa
050 36 88 546

Medlemmar i Frihetskrigets Södra
Traditionsförening bör kontakta
medlemssekreterare Christian Cavonius,
ccavonius@gmail.com, 050 4678502

Bidrag till Veteranen:
artiklar, notiser, bilder, annonser
mottas med tacksamhet.
Insänd materialet i god tid!
tomas@kustmedia.fi

Pärbild: Den vita armén
Överbefälhavare
C. G. Mannerheim

Veteranen av år 1918

Utgivare Frihetskrigets Traditionsförening i Kust-Österbotten r.f.

Utkommer med 2 nummer i året, februari och augusti

Ansvarig utgivare: Gustav Geust, Almavägen 19, 65610 Korsholm
Chefredaktör: Gunwor Pått, Kyrkoespl. 29 B 39, 65100 Vasa, tel. 050 36 88 546.
Redaktionsråd: Margareta Ehrman, Nils-Erik Nykvist, Viking Åberg.

Styrelsen för Frihetskrigets Traditionsförening i Kust-Österbotten r.f.

Ordförande: *Gunwor Pått*, Vasa. Viceordförande: *Håkan Wörlund*, Vasa
Ledamöter: *Alf Burman*, Korsholm, *Thor Guss*, Karperö, *Tuula Harjunpää*, Vasa, *Jouni Lilja*, Vasa, *Joakim Rönnqvist*,
Åminne, *Rea Sten*, Vasa, *Gustaf Sten*, Vasa,
Sekreterare: *Tuula Harjunpää*, Kråkfjärdsg. 35 B 15, 65200 Vasa, t.harjunpaa@netikka.fi
Skattmästare: *Viking Åberg*, Vasa.

Styrelsen för Frihetskrigets Södra Traditionsförening r.f.

Styrelsen 2021

Ordförande *Carl-Johan Hindsberg*, Helsingfors; Viceordförande *Magnus Westerholm*, Ingå.
Styrelsemedlemmar: *Lilian von Bell*, *Vanda*, *Ulla-Rita Blomqvist*, *Grankulla*, *Christian Cavonius*, *Ekenäs*, *Ola Lindholm*,
Kimito, *Fred Packalén*, *Helsingfors*, *Berndt-Gustaf Schauman*, *Lovisa*, *Henrik Sundbäck*, *Borgå*, *Mimi Wiik*, *Helsingfors*.
Kontaktpersoner utanför styrelsen: *Kaj Alakoski*, *Kyrkslätt*, *Anders von Bell*, *Vanda*, *Carl-Johan Grönberg*, *Sjundeå*, *Kurt*
Stoor, *Karis och Patrik Westerback*, *Helsingfors*
Traditionsföreningens hemsida: www.frihetskriget.fi
Veteranen av år 1918 utdelas som medlemsförmån till Frihetskrigets Södra Traditionsförenings alla medlemmar sedan år 2013.

Styrelsen för Frihetskrigets Traditionsförbund

Ordförande *Kalervo Sipi*, Tammerfors, Viceordförande *Tapani Tikkala*, Vasa; medlemmarna *Erkki Hautala*, *Carl-Johan*
Hindsberg, Helsingfors, *Pekka Jouko*, Lahtis, *Matti Kempainen*, Hyrynsalmi, *Tapio Laine*, Pori; *Kristiina Liinaharja-Mat-*
tila, Heinola, *Matti Mikkonen*, Valkeala, *Matti Muranen*, Kemi, *Timo Mäki*, Åbo, *Pekka Ripatti*, Kontiolax, *Matti Soini*,
Helsingfors, *Meeri Toivanen*, Rovaniemi, *Jyrki Uutela*, Helsingfors.
Verksamhetsledare *Arja Alkman*, Tammerfors. Hedersordförande *Timo Siukosaari*.

Frihetskrigarnas Vårdstiftelse

Skolgatan 16 A, 33200 Tammerfors, tel. 03-2230845, 045 634 5025.

Styrelse:

Ordförande direktör *Timo Tulosmaa*, Tammerfors, viceordförande riksdagsman *Harri Jaskari*, Tammerfors.
Ledamöter: församlingsrådet *Mikko Laukkonen*, Kankaanpää, överstelöjtnant *Matti Soini*, Helsingfors, vicehäradshövding
Veli Suvanto, Lapua.

Korsholm 2021, KTMP

Den drömda armén

Dämpat i snön hör jag trampet av ändlösa rader,
långsamt växa de fram ur dunklet, de tysta brigader,
sida vid sida, tigande, böljande led
trotsiga, trasiga, följande fädrens sed.

Natten är kall och furorna mumla och susa
natten är mörk och dock bliva tankarna ljusa,
ljusa och höga, då äntligen i mörker och storm,
ungdomsdrömmarnas hemliga längtan tar liv och form.

Härliga dröm, så länge förtryckt och förtrampad,
modiga här, på en natt ur drivorna stampad,
hell dig, framtid i natten och drivorna född
vita fana, av väpnade armar stödd!

Bertel Gripenberg

DEN VITA ARMÉN

År 1918 saknade Finland en egen armé. Den gamla militären (8 skarp-skyttebataljoner, en för varje län samt ett dragonregemente i Villmanstrand) hade upplösts 1902.

De ryska förtrycksåtgärderna ända från sekelskiftet fram till första världskrigets utbrott skapade en stark motståndsvilja hos den finska befolkningen. Då kriget för Rysslands del inte förlöpte särskilt väl, väcktes i Finland tanken på att lösgöra sig från kejsardömet. I studentkretsar uppgjordes planer att skaffa militär utbildning i utlandet. Så uppstod jägarrörelsen och i februari 1915 reste de första pfadfindrarna, ca 150 man, till Lockstedter Lager nära Hamburg i Tyskland. Följande år utvidgades kursen, Ausbildungstruppe Lockstedt, till sammanlagt 1890 jägare.

Skyddskårerna

Efter den ryska revolutionen i mars 1917 försämrades disciplinen i de ryska förbanden radikalt, lokalbefolkningen terroriserades och plundrades, övergrepp blev allt vanligare. För att skydda liv och egendom började man under sensommaren och hösten upprätta skyddskårer i städerna och på landsbygden. I januari 1918 fanns skyddskårer i de flesta kommuner. Redan på hösten hade ett Vorkommando på ett hundratal jägare sänts till Finland. Dessa samt några officerare ur den gamla armén verkade som instruktörer för skyddskårerna. Beväpningen bestod av jaktvapen och enstaka militärgevär och revolverar, som köpts av ryssarna. I brist på vapen användes också störrar, käppar... Övningarna, som måste ske i hemlighet, omfattade formell exercis, gruppering i skyttelinje och framryckning i ked.

Saksaniemen
Järjestyslipusto

Eftersom läget i landet inte stabiliserades beslöt senaten att grunda en ridande polistrupp. Manskaper, två skvadroner, inkvarterades på Saksaniemi och Kiala gårdar. I Saxby Ordningsfana tjänade cirka 200 man. Man hade skolade hästar. Övningarna påbörjades i september. Den 17 november attackerades skolan av 350 rödgardister, som hade anlant med

tåg från Borgå. Saxbytruppen skingrades och sökte sig till Lappajärvi, där verksamheten fortsatte. Här blev undervisningen mera militärisk och man påbörjade också skolningen av rytteriofficerare. – Den 27. februari 1918 ombildades Fanan till Nylands Dragonregemente.

6.12. 1917

Den 6 december förklarade sig Finland självständigt, men de ryska trupperna stannade kvar. I Ryssland hade bolschevikerna i oktober kommit till makten och arbetarrörelsen i Finland påverkades av händelserna i Petrograd. Allt flere röda garden uppställdes. Dessa instruerades och beväpnades ofta av ryssarna.

Vimpeli (Vindala) krigsskola

Då det var stor brist på kunniga instruktörer för skyddskårerna började man planera en utbildning för sådana. Den lämpligaste platsen för krigsskolan var Österbotten där skyddskårsarbetet nått längst. Skolan i Vindala var tänkt främst för studenter, men också bönder antogs. Verksamheten inleddes 28.12.1917. De cirka 200 eleverna var indelade i ett finskspråkigt och ett svenskspråkigt kompani. Gen. Paul von Gerich ledde kursen, vilken omfattade teori, vapenlära, skyttelära, terränglära, fortifikation och sjukvård. Övningarna skedde på sjön Lappajärvi, även två egentliga stridsövningar föranstaltades. Kursen avslutades 12.-14.1. En del av eleverna anslöt sig senare till Vörå krigsskola.

Suomen Tasavallan Vartiosto, STV

Sedan Ordningsfanan nyorganiserats i Lappajärvi planerade Senaten ytterligare en ständigt beväpnad, tillräckligt stor styrka, som kunde användas vid behov. Ursprungligen hade man för avsikt att bilda en trupp på 2000 man (4 bataljoner), men kriget ändrade planerna. Den slutliga styrkan blev ca 500 man. Från Vindala krigsskola kom 4 man. Utbildningen inleddes i Jalasjärvi 10.1. Längre fram inte den här truppavdelningen öva. Den 25 januari beordrade överbefälhavare Mannerheim truppens chef Karl Emil Berg att med STV stödja avvapningen av de ryska soldaterna i Ilmajoki. 31.1. återvände STV till Jalasjärvi, men 1.2. kommenderades skolan till Seinäjoki, där elevantalet växte. – I början av mars ändrades STV:s namn till Seinäjoki Grenadierbataillon (3 infanterikompanier, 1 maskingevärskompani).

Vörå krigsskola

Utbildningen i Vindala krigsskola upplevdes så lyckad att dess adjutant fick uppdraget att organisera en ny skola. Skolan skulle utbilda underofficerare för skyddkårstrupperna. Krigsskolans första kurs började 26.1. i Vörå. Tillströmningen på elever var god, innan Tammisunnuntai-kvällen hade 365 man anlänt. (Slutligen steg elevantalet till ca 1400). Övningarna i Vörå leddes av nio jägare, vilka redan befann sig i landet. Efter två dagar kom meddelande att man skulle bege sig till Ylistaro, Frihetskriget hade börjat. Därefter hamnade krigsskolans elever till Filppula-fronten, Uleåborg eller Ilmola. 18.2. återvände de till Vörå för fortsatt utbildning. 10.3. sändes en bataljon till Tammerfors.

Sergeantskolan, Vastinki krigsskola, Skidskolan

Också andra krigsskolor verkade vid tiden före Frihetskriget. I december-januari hölls i Kuopio korta underbefälskurser för skyddskårister. Vid denna Sergeantskola (chef jäg. Wihma) utbildades ca 150 underofficerare, vilka kom att delta i striderna i östra Finland.

Den 9. januari startade Vastinki krigsskola i Karstula under ledning av jäg.fänr. Vilho Korte.

På framställan av överste Linder gjordes ett försök att få till stånd en skidande avdelning. Denna trupp, Skidskolan, bildades av lämpliga frivilliga från Uleåborg och Kuopio distrikt. Skolan placerades i Ilmajoki. Truppen blev inte så stor som man planerat och skolan hade knappt kommit igång, då manskapet kallades till fronten.

- Frihetskriget börjar Den 16. januari gav Senatens ordförande P.E.Svinhufvud Mannerheim uppdraget att återställa ordningen i landet. Den 25. förklarades de frivilliga skyddskåreerna för den lagliga regeringens trupper. Inför Tammissunnuntai var skyddskåristerna ca 40.000, men långt mindre än hälften hade ett gevär. Visserligen hade båtar, bland andra Equity, hämtat vapen. Skyddskåreerna stöddes av Senatens trupper: STV (i januari 111 man) och Ordningssfanan (ca 200 man). Dessa två värvade avdelningar koncentrerades till Seinäjoki, medan skyddskåreerna ansvarade för fronten: Kankaanpää – Filppula – Padasjoki – Mäntyharju – Savitaipale – Imatra – Antrea – Kiviniemi.
- På grund av att skyddskåreerna bestod av frivilliga var motivationen hos dem stor, men de var också mycket självrådiga. De motsvarade inte en sådan armé, som Mannerheim skulle ha önskat. Utan vidareutbildning kunde skyddskåreerna nog föra ett försvarskrig, men anfallskrig var nödvändigt om södra Finland skulle erövrats och jägarna, med undantag för ett hundratal, befann sig i Libau. Vad som nästan totalt saknades var officerare lämpade att tjänstgöra i högkvarteret och vid staberna. Det var också stor brist på regementsofficerare vid infanteriet och kompaniofficerare, särskilt för artilleriet.
- Svenska Brigaden Redan den 2. februari hade en förening, Finlands Vänner, med uppgift att stöda den lagliga regeringens kamp, bildats i Stockholm. Mannerheim önskade 325 lämpliga instruktörer, fördelade på bland annat 25 officerare, 200 underbefäl, 20 artillerister och 50 kulspruteutbildade. Redan den 7.2. avreste de första frivilliga till Finland. Tillströmningen av officerare var betydande trots att man inte garanterade dem återinträde i svenska armén efter kriget. Den 10. februari bildades Svenska Brigaden, chef överste Harald Hjalmarson. Sammanlagt deltog 1091 svenskar i Frihetskriget, men endast 131 saknade militär utbildning. Över 400 kom att tjänstgöra vid regeringstrupperna som befäl eller underbefäl. 26.3. reste Brigaden till fronten. Fem av de sammanlagt femton bataljonerna som riktades mot Tammerfors leddes av svenskt befäl.
- Artilleriskolan i Jakobstad Den 10 februari började artilleriskolan sin verksamhet under ledning av den svenske artillerikaptenen greve Adolf Hamilton. Utbildningen kom snabbt igång under ledning av svenska officerare. De första artilleripjäserna var krigsbyte som tagits i de ryska garnisonerna.
- Den ryska utrustningen var helt föråldrad och man beställde därför ny från Tyskland. Det finns inga exakta uppgifter om manskapet vid artilleriskolan, över 1575 man, med personal och stab 2000. Hästarna var närmare 1500. På två månader snabbutbildades och utrustades artillerister för den vita armén. Under tiden 18.2.- 3.4. sände artilleriskolan till fronten 32 batterier vilkas personal bestod av skyddskårsbatterierna (frivilliga) och jägarbatterierna (värnpliktiga).
- Värnplikten Den 18 februari anlände 85 jägare med båtarna Mira och Poseidon till Vasa. Båtarna medförde också vapen. Samma dag bragtes den gamla värnpliktslagen i kraft: ”Regeringen kallar härmed alla vapenföra män som före 1.1.1918 uppnått minst 21 och högst 40 års ålder att infinna sig till uppbåd.”
- Jägarna Den 25, februari anlände huvudtruppen av jägarna (950) till Vasa med båtarna Arcturus och Castor (fälthaubitsartilleriet). Ytterligare 30 jägare medföljde på Arcturus andra resa till Vasa den 24.3. Jägarna återvände till ett självständigt Finland, där det ännu fanns ca 65.000 ryska soldater. Det finska folket var delat i två läger. Frihetskriget höll på att samtidigt vara ett inbördeskrig.

Jägartrupperna

Av de värnpliktiga formerades 18 jägarbataljoner, vilka sammanfördes till 6 jägarregementen. Som utbildare och ledare placerades enbart jägare. Skyddskårerna sammanfördes till 10 skyddskårsregementen. Samtidigt uppsattes de två grenadierregementena, en jägarartilleribrigad samt ett jägarkavalleriregemente. Vid slutet av kriget bestod den vita armén av ca 55.000-66.000 man samt de som fanns i skyddskårernas rullor, åtminstone några tiototusen, vilka man vid behov skulle ha kunnat använda till lokalt försvar.

Utbildningen av den vita armén var rätt bristfällig. Det gavs aldrig tillräckligt tid för skolning av de skyddskårstrupper, som höll fronten, på grund av vakttjänsten och avvärjandet av de lokala anfallen. Även för jägarinfanteriet var utbildningstiden knapp, 2-3 veckor. I huvudsak övade man slutna ordning med vilken man försökte skapa disciplin i trupperna. Stridsskolningen begränsades i stort sett till att gå i skyttelinje och öva stormningsteknik. Skjutövningar ordnades nästan inte alls. Det ryska trelinjesgeväret var det mest använda vapnet.

Vid Tammerfors stred värnpliktiga i led som ursprungligen sammansatts av frivilliga. Vid Viborg och på Karelska näset deltog jägartrupperna med framgång. De värnpliktigas stridsvärde var på det hela taget lika bra som skyddskårernas. Detta berodde till en del på jägarnas exempel. De tillämpade i strid "följ mig"-principen. Denna anda spred sig småningom till övriga icke-jägarförband och - - - Finlands vita armé bestod provet.

GP

Källor:

Vapautemme vartiossa

Suomen ratsuväen historia 1917-1939 I osa

Saksaniemi 1917-1932 (Red. T. Uola

Vimpelin Sotakoulu

Donner, Svedlin, Nurmio: Finlands frihetskrig

Pekka Nieminen: Suomen Tasavallan Vartiosto

Gunnar Strengell: Det fria Finlands förkämpar

Jorma Gallén-Kallela: Våra krigsskola

Veteranen av år 1918 Nr 2/147, s.9-12

Juhani Vakkuri: Artilleriskolan i Jakobstad

Matti Lauerma: Preussin Kuninkaallinen Jääkäripataljoona 27

Ohto Manninen: Kansannoussusta armeijaan

Advokatbyrå Boucht & Nikula

Hartmansgränd 3

Adv. Peter Boucht 317 1846

Adv. Peter Nygård 317 2450

Lagman Lennart Johansson 317 3442

www.boucht-nikula.com

Pitkäkatu 28-30 Storalänggatan, Tammipiha - Ekgården

Info@vaasanelainkeskus.fi Auki - Öppet: 10-18, 10-14

www.vaasanelainkeskus.fi

Till Finlands armé.

Ni voro en handfull illa beväpnade män, vilka utan att rygga för en tallös fiende började frihetskampen i Österbotten och Karelen. Likt en lavin har sedan dess den finska armén vuxit under sitt segertåg mot söder. Arméns uppgift är löst. Vårt land är fritt. Från Lapplands tundror, från Ålands yttersta skär till Systerbäck vajar Lejonfanan. Finlands folk har avskakat hundraåriga bojor och står berett att taga den plats, som tillkommer det. Jag tackar hjärtligt Eder alla som tagit del i dessa månaders rastlösa arbete. Var och en har burit sin börda och alla hava vi delat framgångens glädje. Jag tackar för Eder ståndaktighet och mig visat förtroende, då vårt sak syntes som mörkast. Jag tackar för Edert tappra arbete i fält, för sömnlösa nätter, strapatser och övermänskliga ansträngningar. Jag tackar mina närmaste kamrater, arméns generaler och officerare, underbefäl, manskap, läkare, sjuksköterskor och sanitärer, fältpräster och de kvinnor som följt armén och skött om dess förplägnad, och alla som bestått den i befrielseverket. Jag tackar de tappra män från Sverige och Nordens länder som lyssnat till hjärtats och ärans röst och skyndat till vår hjälp, då vår kamp var som svårast och som så ymnigt ljutit sitt blod för vår rättvisa sak och åter låtit oss minnas gångna tiders band. Men först och främst gå tankar och känslor av tacksamhet och beundran till dem som efter hårda mödor och fyllda plikter nu vila därnere i mullen. För första gången på mer än ett sekel ha vi idag hört finska kanoners dån från Sveaborg. En salut åt våra hjältar, men också ett budskap att nya tider grytt. En ny tid med nya plikter. Och dock lösas nu som förr stora frågor med järn och blod. För att värna vår frihet måste armén stå redo. Fästningar, kanoner och främmande hjälp båtar föga, om ej var man i ledet vet att han står på vakt för sitt land. Må Finlands söner minnas, att utan enighet skapas ej en stark armé och blott ett starkt folk kan gå tryggt sin framtid till mötes.

Soldater! Bären därför högt och obefläckad Eder fana, vårt vackra vita baner, som har enat oss alla och fört oss till seger.

Mannerheim

Frihetskrigets Traditionsförening i Kust-Österbotten r.f.

Årsmöte hålles i Vasa Krigsveteran museum,
Kyrkoesplanaden 22 A, den 11 mars 2021 kl. 13:00
om inte annat meddelas

Välkomna!

ERNST LINDER I FRIHETSKRIGET

Från Stockholm till Seinäjoki

Då frihetskriget bröt ut tjänade Ernst Linder som regementschef i Sveriges armé. Han var då en 50 år gammal kavallerist, som hade starka band till Finland. Hans far och mor verkade hela sitt liv på Åminne i Pojo socken, där också Ernst föddes. Han var avlägset släkt med Mannerheim och hade kontinuerlig kontakt med honom under ungdomsåren. I slutet av januari telegraferade Linder till Mannerheim och frågade om han: "Hade användning för en erfaren rikssvensk officer". Då Linder, utan att veta Mannerheims svar, hos krigsministern anhöll om permission för resan till Finland, fick han veta regeringens ståndpunkt. Permission för detta ändamål kan inte beviljas. Linder fick därför be om avsked från armén, som den första av de rikssvenska officerare, som deltog i Frihetskriget. Ingen av dem kunde därför räkna med att återinträda i den svenska armén efter hemkomsten. Linder fattade alltså sitt beslut om avsked innan Mannerheim hunnit svara.

I början av februari kom ett telegram med texten: "Kom så snart som möjligt". Den 8 februari avreste Linder som nyutnämnd överste tillsammans med officerarna Malmberg, Douglas och Peyron från Stockholm via Haparanda och Torneå till Seinäjoki. En dag tidigare hade de första rikssvenska officerarna, Törngren, Hamilton och Petersén åkt samma väg. Alla dessa rikssvenska officerare blev genast erbjudna chefsposter i den armé, som Mannerheim på uppdrag av Senaten i Finland höll på att bygga upp.

Vid framkomsten till Seinäjoki fick Linder av Mannerheim order, att i studiesyfte besöka fronterna vid Vilppula, Antrea och Mäntyharju. Efter återkomsten till Seinäjoki utnämndes han den 17 februari till

LINDERS FÄRDVÄGAR

LINDER FÄRDADES:

KANKAANPÄÄ - NOKIA: MED HÄST O. SLÄDE

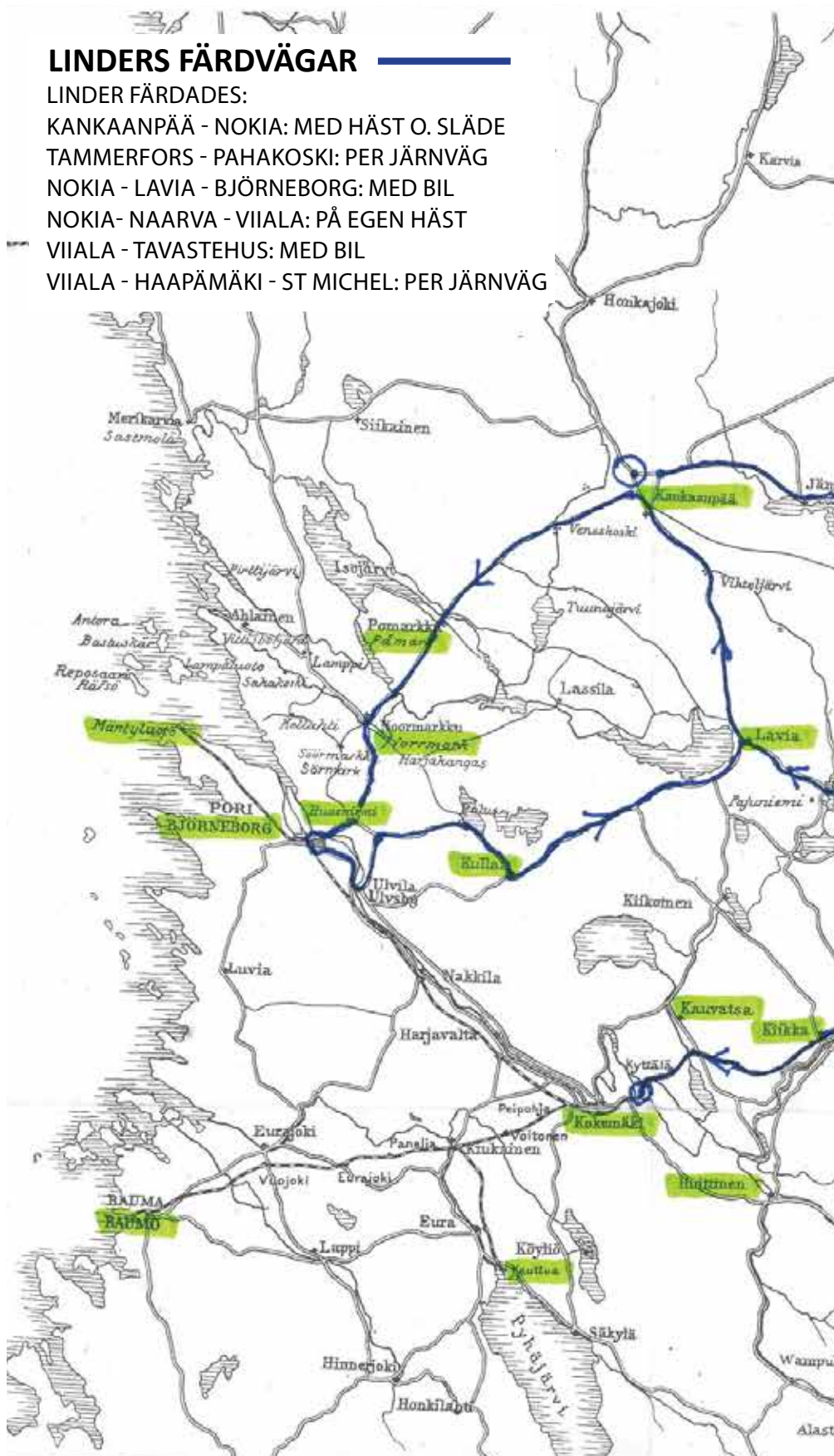
TAMMERFORS - PAHAKOSKI: PER JÄRNVÄG

NOKIA - LAVIA - BJÖRNEBORG: MED BIL

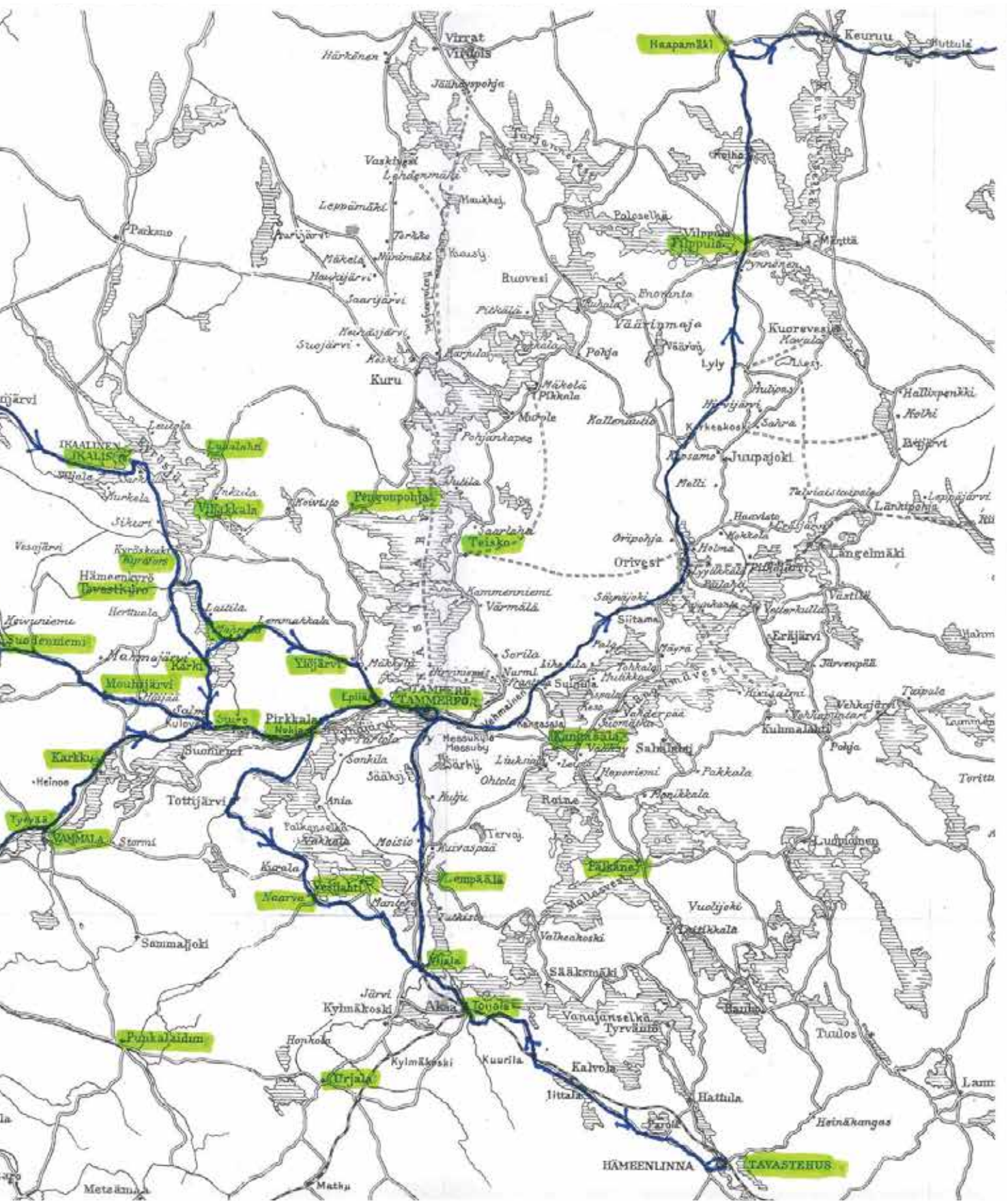
NOKIA - NAARVA - VIIALA: PÅ EGEN HÄST

VIIALA - TAVASTEHSUS: MED BIL

VIIALA - HAAPÄMÄKI - ST MICHEL: PER JÄRNVÄG

chef för den nyss bildade Satakundagrupper, en armégrupp bestående av skyddskårister, värvade och värnpliktiga trupper samt jägare. Dess uppgift var, att operera inom området Kristinestad - Björneborg - Tammerfors - Kauhajoki, avbryta de röda truppernas avancemang norrut i Satakunda och sköta flankskyddet i väster vid inringningen av de röda styrkorna norr om Tammerfors.

Satakundagruppern bildas

Genast efter sin utnämning till chef för Satakundagruppern riktade Linder sina trupper följande proklamation:

Finländare !

Enligt dagorder av general Mannerheim har jag i dag haft äran att motta befälet över Satakundagruppern. Självtillhör jag sedan århundraden finsk släkt och är född i Finland. Min far, Ernst Linder, dog på Åminne i Pojo socken, utövande sin plikt som kommunalman under hungertyfussepidemin 1868. Fastän född i svensktalande bygd, utgav han under flere år en av de första finskspråkiga tidningarna. Min morfar, Alexander Levonius, var Guvernör i Uleåborgs län.

Många band binda mig alltså vid Finland och det är därför naturligt, att jag var en bland de första, som vid underrättelsen om vad som stod på spel, skyndade hit. Min följeslagare, major Malmberg och jag har lämnat hustru och barn och våra hem i Sverige, allt det käraste för oss i världen, för att under Lejonflaggan strida för lag och frihet. Stora ansträngningar förestår oss alla, men jag är övertygad om, att var man kommer att göra sin plikt.

*Vi måste segra och vi skola segra
Leve Finlands lag och frihet
Leve Finland
Kankaanpää 21 febr. 1918*

Inför anfallet söderut mot Tammerfors bildade Mannerheim fyra anfallsgrupper, Satakundagruppern, Avdelningen Virdois, Tavastlandsgruppen och Jämsägruppen med en sammanlagd styrka på ca. 9720 man.

Ernst Linder

Avsikten var, att med de tre senare anfallsgrupperna snabbt avancera söderut från Virdois - Vilppula - Jämsä-linjen och, att i en omslutande rörelse inringa alla röda trupper norr om Tammerfors.

Avdelningen Virdois blev dock fördröjd till följd av svårigheter att ta sig förbi Kuru och Murole, vilket ledde till att inringningen misslyckades och de röda styrkorna kunde dra sig tillbaka ända till Tammerfors. Sju kompanier ur denna avdelning kommenderades efter motgångarna vid Murole, att under den svenska översten Hjalmarssons ledning ta sig tvärs över Näsijärvi och bistå Satakundagruppern vid befrielsen av Kyröfors. Avdelningen underställdes Lindner och inordnades på så sätt i Satakundagruppern.

Då anfallet söderut inleddes i medlet av mars bestod Satakundagruppern av 39 kompanier skyddskårister och värvade trupper samt 5 kompanier värnpliktiga, sammanlagt ca. 4476 man. Man avancerade i tre kolonner. Ikalisavdelningen med

1607 man under ledning av överstelöjtnant Appelgren ryckte fram längs vägen mot Ikalis. Lavia-avdelningen, ledd av major Schönberg, ryckte fram med 1023 man längs vägen mot Lavia-Suodenniemi. Påmarksavdelningen, med överstelöjtnant Bergh som chef, skulle med sina styrkor på 964 man befria Påmark och trakten norr om Björneborg. Resten av gruppens styrka, ca. 950 man, bestod av 5 marchkompanier, ännu i utbildningsläger och av enskilda avdelningar, vilka alla skulle sättas in i striderna i ett senare skede.

Berg hade varit chef för de samlade skyddskårerna i Satakunda, vilka under början av året varit tvugna att retirera norrut mot Kankaanpää. Han kände sina trupper väl och var bekant med den trakt som han skulle rycka fram i. Bergs avdelning fick därför lov att operera mycket självständigt, medan Linder nära inpå följde med de två andra kolonnernas framryckning.

De rödas offensiv mot Satakundagrupperns försvarslinjer

Under februari månad hade de röda trupperna, på order av den ryska översten Svetjnikov, avancerat norrut i Satakunda. Han var chef för 106 ryska infanteridivisionen, förlagd i Tammerfors och blev utnämnd till överbefälhavare för de röda trupperna i västra Finland och röda gardet i Tammerfors distrikt. Han ledde de trupper, som stred mot den vita armén väster och norr om Tammerfors och blev på så sätt Linders motståndare under tiden fram till Tammerfors befrielse. Skyddskårister och värvade vita trupper förde under februari månad i norra Satakunda och norra Tavastland framgångsrika försvarsstrider, som stoppade de rödas anfall.

Den röda krigsledningen gav order om, att den 3 - 9 mars förbereda ett avgörande anfall, som skulle inledas den 10 mars. I denna omfattande order, som Svetjnikov utfärdade för den röda västfronten, ingick följande avsnitt, som berörde Satakundagruppern: ”Trupperna i Ikalis område skall den 10 mars erövra Ikalis köping och

därefter, under bibehållande av nära kontakt med högra och vänstra flygeln, rycka fram längs den till Kankaanpää ledande vägen och besätta nämnda by. Björneborgs trupper bör, under befäl av kamrat Salminen, ofördröjligen gå till anfall och bemäktiga sig Lavia by, därefter fortsätta anfallet mot Jämijärvi och Kankaanpää byar, under bibehållande av nära och ständig kontakt mellan högra flygeln och Ikalistruppen. Från Björneborg bör sändas en avdelning att besätta Påmark by, i vilken den bör stanna för att besätta vägskälet till Lohikoski. Den 10 mars bör de i Norrmark by förlagda trupperna börja anfallet mot Kristinestad. Alla trupper bör under anfallet med sina flanker stå i den närmaste inbördes beröring och avpassa sin framryckning efter varandra.” Denna i sig klara order kunde, som man vet, inte helt verkställas beroende på brister i befälet på kompani- och plutonnivå inom den röda armen.

På frontsträckan Påmark-Ahlainen anföll de röda den 9 mars och lyckades besätta några holmar norr om Björneborg och inta Norrmark. Detta kustavsnitt försvarades av en avdelning ledd av löjtnant P. Strömstén (Talvela) med kvarter i Kristinestad. Striderna på denna frontdel fortsatte, utan nämnvärda framgångar för någondera parten, ända tills anfallet mot Tammerfors inleddes, den 15 mars, då den s.k. Påmarksavdelningen kunde avancera från Kankaanpää och gradvis befria orterna norr om Björneborg.

Den 12 mars företog de röda ett anfall mot Lavia kyrkby från två håll, Suodenniemi och Heinola gård. Det var en större drabbning, ca 600 försvarare stod mot ca 1000 anfallande röda. Striden fortsatte till kl. 5 på kvällen den 14 mars, då de röda styrkorna började dra sig tillbaka mot Suodenniemi. Lavias försvarare försökte två dagar senare besätta Suodenniemi utan att lyckas. Först den 26 mars, då redan Tammerfors var inringat av den vit armen, föll kyrkbyn i de vitas händer.

I enlighet med de rödas anfallsorder avancerade styrkorna i Ika-

listrakten mot köpingens centrum. Den 10 mars lyckades försvararna driva anfallarna till sydsidan av vattdragen väster om köpingen. Under natten mot den 11 mars flydde de röda trupperna från Läckälä, strax söder om Ikalis. Linder, som personligen följde med striderna i Ikalis konstaterade på kvällen, att de egna truppernas kraft inte räcker till att förfölja fienden. Köpingen hade befriats från de rödas hot och var nu helt i de vitas händer, vilket var en förutsättning för att starta anfallet mot Tammerfors. Dessa strider runt Ikalis var de sista försvarsstriderna Linder ledde. Några dagar senare inleddes Satakundagrupperna anfallet mot Tammerfors. Då Linder återvänt till Kankaanpää mottog han följande telegram: ”Jag lyckönskar till den ärofulla segern vid Ikalis. För Edra trupper till nya segrar”

Mannerheim

Satakundagruppernas anfallsorder

Sedan början av mars hade Mannerheim klart för sig hur offensiven mot Tammerfors skulle genomföras. Han hade diskuterat planen med ledarna för Tavastlands- och Jämsägruppernas chefer, innan han den 5 mars delgav alla gruppchefer detaljerade order. Följande dag kallade han de fyra cheferna till Kauhajoki för diskussion. Närvarande var också överstarna Ignatius och Theslöf samt kaptenerna Törngren, Douglas och Peyron. Linder bedömde, att hans trupper ännu inte var tillräckligt förberedda för anfallskrig och att anfallet borde uppskjutas. Linder och Wetzter (chefen för Tavastlandsgruppen) ansåg, att offensiven först borde riktas mot att befria Björneborg och få dess hamn till förfogande för transport av vapen från Tyskland. Dessutom hävdade de, att de starka röda styrkorna i Björneborgstrakten lätt kunde anfalla de mot Tammerfors avancerande vita styrkorna i flanken och ryggen. Argument för och emot Tammerforsoffensiven framfördes, men Mannerheim avgjorde följande dag frågan till fördel för sin egen plan, en kraftig offensiv mot Tammerfors.

Den 12 mars utfärdades en order om att offensiven skulle inledas den 14 mars, men den måste sedan uppskjutas till den 15 mars.

Enligt den ursprungliga ordern skulle Satakundagrupperna:

- med minsta möjliga krafter förhindra, att röda trupper rycker fram från Björneborgshållet i flanken på de vita anfallskolonerna
- avskära järnvägsförbindelsen mellan Tammerfors och Björneborg, på en viss senare meddelad dag
- med mindre avdelningar säkra Satakundagruppernas vänstra flank och hålla förbindelse med Virdoisgruppen
- med mindre avdelningar också rycka fram i riktningen Ikalis – Viljakkala - Ylöjärvi, varifrån en sprängtrupp skall framsändas för att helt avbryta järnvägen i trakten av Lempäälä
- vidta förberedelser för fortsatt framryckning av Gruppens huvudkrafter till trakten av Lempäälä för inneslutning av Tammerfors söderifrån.

Denna order modifierades den 12 mars så, att avdelningen, som skulle säkra vänstra flanken underställdes Virdoisgruppen och bansprängningen vid Lempäälä ströks, likaså inneslutningen av Tammerfors. Det blev Jämsägruppen under ledning av överste Wilkman, som den 23 mars kunde befria Lempäälä och skära av järnvägsförbindelsen till Tammerfors.

Inledande strider 15-16/3

Ikalisavdelningen inleddes sitt anfall den 15 mars genom, att avancera söderut på båda sidorna av Kyrösjärvi. Huvudstyrkan kunde på östra sidan sjön avancera ända till Luhtalahti, som besattes efter en snabb strid. På västra sidan av sjön ryckte man fram i två kolonner, en längs huvudvägen mot Kyröfors och en som skulle göra en kringgående rörelse väster om huvudvägen och angripa de röda styrkorna i Järvenkylä i ryggen. Detta misslyckades och på kvällen den 16

mars måste kolonnen återvända till Ikalis. Mittenkolonnen, som leddes av Appलगren, mötte redan i Sikuri hårt motstånd och kunde avancera endast till trakten av Mikkola, som kunde beskjutas av de röda från försvarspositionerna på Mannamäkiåsen.

Lavia-avdelningen kunde på morgonen den 16 mars, på order av Linder avancera från Lavia mot Suodenniemi. De röda hade tidigare angripit Lavia längs vägen från Kulla, varför avdelningens chef, major Schönberg, ansåg det viktigt att kvarlämna en försvarsstyrka i Lavia. Man ryckte fram till fots i tre kolonner, en längs vägen och två i skogen, på vardera sidan om vägen. Man lyckades avancera till utkanten av kyrkbyn, men med stora förluster. Major Schönberg stupade i det inledande skedet av striden, varför anfallet delvis stannade upp. Efter några timmar, kunde en rikssvensk major, Lindholm, överta befälet. Då mörkret föll på måste han dock ge order om reträtt till Lavia.

Påmarksavdelningens chef, överstelöjtnant Berg, sände den 16 mars följande meddelande till Linder: ”Häftiga strider vid Norrmark. Bataljonschefen, kapten Aalto, ljugit hjältedöden. Anhåller om lämplig officer för att överta hans befäl”. Linder konstaterade: “Verkligen mycket nedslående underrättelser, en av mina tre detachementschefer och en detachementchefs närmaste man stupade.”

Fortsatt offensiv 17-19/3

Linder besökte den 16 på kvällen Appलगrens huvudgrupp vid Mikkola, strax norr om Mannamäki och beslöt då, att personligen överta ledningen av de trupper, som avancerade mot Kyröfors. Appलगren kommenderades att leda avdelningarna på östra sidan av Kyrösjärvi, med målsättning, att gå vidare från Luhalahti och befria Viljakkala. Huvudkolonnen, ledd av Linder, mötte hårt motstånd vid Järvenkylä, hela Mannamäkihöjden visade sig vara besatt av fienden. För att bryta det motståndet beordrade Linder den 18, på morgonen, Appलगren, att omedelbart med huvuddelen av

avdelningarna öster om Kyrösjärvi, gå över isen västerut till Osara, för att kunna bistå vid erövringen av Järvenkyä och Mannamäki. Linders avsikt var, att låta Appलगrens trupper göra en kringgående rörelse väster om Mannamäki och Järvenkylä, samtidigt som huvudkolonnen skulle göra ett frontanfall, för att kunna besätta dessa viktiga höjder. Fienden drog sig efter hårda stider tillbaka från Mannamäki och Järvenkylä. Linders trupper kunde nu avancera ända till följande höjd, Nuutti. Där viker vägen av mot Suodenniemi och korsningen var därför viktig för de retirerande röda trupperna.

Linders anfallande trupper hade under dagen lidit svåra förluster, de största under anfallet mot Tammerfors, så på kvällen den 18 mars måste alla vidare anfallsaktiviteter avblåsas. Linder själv kunde uppe på toppen av Mannamäki konstatera, att dimman som rått under hela anfallsdagen hade lättat, dagens anfallsmål hade nåtts och det egna artilleriet kunde nu öppna eld mot försvararna av Nuutti-vägskalet. Men dessa åtgärder skulle insättas först några dagar senare, då överste Hjalmarssons avdelningar från Teisko kommit till undsättning.

Ställningskrig 20/3

Den information om Tammerforsoffensivens status, som Satakundagruppens stab mottagit visade, att anfallen i stort varit framgångsrika. Målet, att omfatta och inringa de röda trupperna norr om Tammerfors hade dock inte kunnat uppnås. Linder beslöt därför befästa de uppnådda nya linjerna och göra vissa truppförflyttningar. Ett kompani ur Påmarkavdelningen skickades till Mikkola. Satakundagruppens frontlinjer rörde sig inte nämnvärt under denna tid. Artilleriet sköt regelbundet mot de rödas ställningar i Nuutti, men till övriga delar visade ingendera parten någon anfallsiver. Klart var, att Linder med sin offensiv lyckats binda ansemliga röda styrkor vid Suodenniemi och Kyrösjärvi, men att denna offensiv uttömt Satakundagruppens krafter. Ett fortsatt

avancemang krävde enligt Linder en omgruppering från Lavia mot Ikalis. Då grep Överbefälhavaren in och beslöt sätta största delen av överste Hjalmarssons avdelningar till Linders disposition.

Hjalmarssons march över Näsijärvi

Den 20 mars inkom till gruppstaben från högkvarteret meddelande om att: ”Detachment Hjalmarsson skall med 1000 man och 2 kanoner den 22 mars från Teisko framgå till Viljakkala till överste Linders förfogande”. Hjalmarsson hade med hänsyn till sitt framskjutna läge, belysningen från Tammerfors syntes redan på kvällarna, i det längsta väntat, att Överbefälhavaren skulle ändra sitt beslut. Efter ytterligare påtryckning från generalstabschefen inledes marschen över Näsijärvi den 22 mars. Två bataljoner och ett batteri kvarlämdes i Teisko och underställdes Tavastlandsgruppens chef.

Hjalmarsson nådde Pengonpohja på västra stranden av Näsijärvi vid middagstiden och avancerade vidare mot Viljakkala. Hans trupper mötte grupper av rödgardister, som anföll från bägge sidor av vägen. Detta fördröjde framryckningen, vilket gjorde det omöjligt att nå Viljakkala på utsatt tid. Ingen kontakt mellan Hjalmarsson och Linder kunde nås, så planeringen av Satakundagruppens fortsatta offensiv kunde inte slutföras.

Avgörandet vid Kyröfors 22-23/3

Medan Hjalmarssons avdelningar förberedde sin förflyttning över Näsijärvi, planerade Linders stab befrielsen av Kyröfors. Den skulle enligt preliminära planer ske genom ett tvåfrontsanfall, ett norrifrån och ett österifrån utgående från Viljakkala. Medveten om att Hjalmarsson hade mot sig ansemliga röda styrkor i trakterna runt Viljakkala, vilka kunde anfalla Linders huvudkolonn i flanken, beslöt Linder att inleda anfallet mot Kyröfors innan Hjalmarsson startade sitt anfall österifrån via Viljakkala. På så sätt kunde han binda de röda trupperna att försvara

Kyröfors och att inte delta i striderna runt Viljakkala.

För att erövra den viktiga vägskorsningen Nuutti, strax norr om Kyröfors, igångsattes den 22 mars en kringgående rörelse med tre kompanier. Avsikten var, att anfälla fienden i flanken österifrån genom terrängen söder om Järvenkylä sjö. På eftermiddagen hade kompanierna nått Nuutti och då insattes samtidigt ett frontanfall längs stora landsvägen. Försvarens inledde då en panikartad flykt och Linders trupper kunde avancera vidare och befria Kyröfors under kvällen den 23 mars.

Hjalmarsson nådde den 24 mars på kvällen östra delen av Tavastkyrö, men hans trupper behövde vila innan förföljandet av fienden kunde fortsättas. Också befriarna av Kyröfors behövde vila, så det blev några dagars uppehåll i förföljandet, vilket gav möjlighet för de röda förbanden, att med sitt materiel dra sig till Tammerfors. Den 23 mars på kvällen mottog Linder följande budskap: "Överste Linder. Jag lyckönskar Eder och Edra tappra män med anledning av den lysande segern vid Kyröfors. Jag har samtyckt till de av Eder föreslagna befordringarna. Lyckönska major Pell och löjtnant Branders å mina vägnar. För Edra trupper till nya segrar".

Mannerheim.

Ikalisavdelningen hade utkämpat sina hårdaste strider på avsnittet Ikalis-Tavastkyrö. Följande gång hårda strider skulle uppstå var vid befrielsen av Mouhijärvi. Linder konstaterar: "Framgången vid Kyröfors var obestridligen för den tiden ganska stor, men den borde ha varit ännu större. Fiendens hela styrka med kanoner och kulsprutor borde ha blivit tillintetgjorda eller fallit i våra händer. Att detta ej inträffade, berodde framför allt på bristande samverkan mellan våra styrkor öster och väster om Kyrösjärvi."

Framryckning mot Tammerfors' västfront 25-27/4

Vid midnatt inkom följande order från högkvarteret: "Chefen för Sa-

takundagruppen skall, fullföljande segern vid Kyröfors, med största möjliga snabbhet, marschera mot Tammerfors. Av yttersta vikt är, att förbindelserna väster om staden snarast möjligt avskäras". Linder var betänklig över, att med hela Ikalisavdelningen avancera direkt mot Tammerfors. En stor del av de retirerande röda trupperna hade efter striderna norr om Tavastkyrö dragit sig västerut mot Suodenniemi och Mouhijärvi. Lavia-avdelningen hade ännu inte kunnat befria Suodenniemi, som var starkt befäst. Påmarksavdelningen hade heller inte kunnat befria Norrmark. Det hade samlats kraftigt beväpnade röda styrkor i området mellan Björneborg och Tammerfors, vilka kunde avancera mot Tammerfors och omintetgöra Linders planer, att innesluta staden från väster.

Linder beslöt dock, att med hela sin styrka avancera längs huvudvägen mot Ylöjärvi. Han hade två kolonner till sitt förfogande, Ikalisavdelningen och Hjalmarssons avdelning. Kolonnerna ryckte fram med 2-3 km:s avstånd mellan varandra förbi Laitila och Mahnala mot Ylöjärvi. Ett kompani sändes att bevaka vänstra flanken. Det ryckte fram via Lavajärvi. Ett nytt förband, detachment Pell, med två kompanier och ett batteri, fick i uppgift, att avancera på västra sidan av huvudkolonnerna via Hertuala till Siuro, och där avbryta järnvägsförbindelsen till Tammerfors.

På kvällen den 25 mars var Hjalmarssons trupper i besittning av Ylöjärvi, som han nådde utan egentliga strider. Läget var till en början lugnt. Efter rekognosering den 26 mars på morgonen beslöt Hjalmarsson, att avancera mot Tammerfors för att, i enlighet med ordern från Linder, binda de röda trupperna vid östra delen av Tammerfors. Fabriksområdet vid Lielahiti kunde besättas, men då anfallet riktades vidare mot Epilåsen, mötte man hårt motstånd och var tvugna att retirera med ansefliga förluster. De röda hade där, av ryssarna grävda, djupa skyttegravar och övriga befästningar. Först efter det att förstärkningar i form av en bataljon

ur Ikalisavdelningen sänts till Hjalmarssons undsättning, kunde linjerna återställas natten mot den 27 mars.

På morgonen den 26 mars meddelade Lindholm, att Lavia-avdelningens trupper lyckats befria Suodenniemi, försvararna hade flytt mot Mouhijärvi. Linder beordrade honom, att med huvuddelen av sin avdelning framgå till Kärki, nordost om Mouhijärvi och strax norr om Siuro. Då trycket västerifrån hade lättat kunde Linder sända en del av Ikalisavdelningens förband till Hjalmarssons undsättning från Mahnala till Ylöjärvi.

Den 29 mars besökte Linder försvarsställningarna mot Tammerfors i Ylöjärvi. Hjalmarsson kunde meddela, att en bataljon under ledning av major Hult bevakade vänstra flygeln, Uleåborgs värvade bataljon ledd av överstelöjtnant Appelgren bevakade mitten och Åbo bataljon ledd av von Essen bevakade den högra flygeln. Hult och von Essen var rikssvenska officerare.

Major Pell hade den 26 mars besatt Siuro, sprängt och rivit upp järnvägsspåret väster om bron och där efter avancerat mot Nokia, varifrån fienden retirerat till Tammerfors. Pell hade avstängt elkabeln från Nokia till Pispala och sedan framträngt ända till Villiä. Tammerfors var på så sätt nu helt inneslutet och avspärrat från väster. Linder kunde meddela, att hans trupper nu kunde hindra alla utbrytningsförsök västerut, också de som kunde tänkas företas över isarna i sydost och -väst.

Flankhot från väster 27-31/3

Linder hade den 26 mars placerat sin stab i gästgiveriet i Mahnala. Han blev där underrättad om att fienden höll på att avlasta ansefliga mängder manskaper på Karkku station och koncentrera trupper till Mouhijärvitrakten, med uppenbar avsikt, att göra ett anfall mot Tammerfors, i ryggen på Hjalmarssons och Pells trupper. Nu då Suodenniemi var befriat, kunde Linder lyckligtvis inrikta Lavia-avdelningens huvudstyrka på andra uppdrag. Han beslöt, efter att ha fått lugnande besked om läget

vid frontena framför Hjalmarsson och Pell, att lösgöra fem kompanier ur deras trupper, och några förband från Ikalisavdelningen, för att understöda Lavia-avdelningen i befrielsen av Mouhijärvi.

För att ytterligare binda de röda trupperna norr om Björneborg, gav Linder den 29 mars order om, att Berg med sin Påmarkavdelning skulle försöka befria Norrmark. Efter inledande framgångar den 30 mars, då en stor del av kyrkobyn var i de vitas händer, erhöll försvararna förstärkning från Harjakangas och Kulla, vilket resulterade i att Bergs trupper måste dra sig tillbaka till utgångsläget med ansevärliga förluster. Fiendens förluster var också stora och behovet av förstärkningar tillät inga truppförflyttningar mot Karkku och Mouhijärvi. Linder konstaterar: ”Som jag ansåg det vara av vikt att utnyttja läget under morgondagen, då fienden säkerligen inte skulle bortsända några trupper från Norrmark eller Björneborg, utfärdade jag, trots läget hos Berg, order om anfall följande dag mot Mouhijärvi”.

Mouhijärvi befrias

Anfallet igångsattes den 30 mars genom att Lavia-avdelningens huvudtrupp ledd av Lindholm avancerade längs vägen mot Salmi. Avsikten var, att där uppdelade anfallarna i två kolonner, en skulle avancera mot Mouhijärvi från öster via Suomi, en annan söderifrån via Harmi. Men redan vid Salmi stannade anfallet upp, då fienden också var förberedd på ett anfall mot Siuro. Efter dessa motgångar insattes de lösgjorda enheterna från fronten vid Tammerfors, i anfallet mot Salmi. Under natten mot den 1 april hade fyra haubitsar och 800 skott fraktats över Näsijärvi strax norr om Tammerfors och ställts till Hjalmarssons förfogande. Därmed hade försvaret där förstärkts så mycket, att ytterligare några enheter kunde dras bort från hans frontavsnitt, till fronten vid Salmi.

Appelgren anförde samtidigt tre kompanier från Ikalisavdelningen norrifrån mot Häijää och kunde befria orten den 2 april. En kulsprute-

pluton sändes från staben i Mahnala att understöda anfallet. Nu kunde Mouhijärvi angripas från tre håll enligt den ursprungliga planen. På kvällen den 2 april rapporterade Linder till högkvarteret: ”Operationen, att enligt instruktionen av den 29 mars med delar av Satakundagruppen trygga de mot Tammerfors opererande grupperna mot fientligt ingripande längs Björneborgsbanan, syns nu vara avslutade. Nu rapporteras, att fienden i panik gått tillbaka över Mouhijärvi och genom skogarna mot Karkku. Järnvägen förstörd av oss 1 km söder om Karkku. Inom de närmaste timmarna torde det bli möjligt, att återsända huvuddelen av trupperna mot Tammerfors”:

Då skjutandet i Mouhijärvitrakten inte hade upphört på morgonen den 3 april, beslöt Linder att åka dit. Han fann, att en del fiender blivit kvar i områden som inringats senaste dygn och gav därför order, att inga trupper ännu skulle borttransporteras. På morgonen den 4 april flammade striderna vid Karkku upp på nytt, men vid middagstid kunde stationen besättas av de vita och läget lugnade sig. Linder åkte på förmiddagen till Villilä, via Siuro, för att besöka Pells frontavsnitt. Läget var där lugnt. Trots det beordrade Linder, efter återkomst till staben i Mahnala, att fem kompanier skulle avgå över Siuro till Pells front. Man väntade utbrytningsförsök från de hårt trängda

röda förbanden i Tammerfors. En avdelning på ca. 450 man lämnades kvar, att bevaka Mouhijärvi - Karkku och Lavia - Suodenniemi.

Avspärningen av Tammerfors västerifrån 27/3-6/4

Under den tid striderna pågick i Norrmark, Harjakangas, Mouhijärvi, Salmi och Karkku, hade försvaret vid Tammerfors' västra utkant hållits intakt. Genom artillerield och enskilda anfall, hade man lyckats binda fiendetrupper, som annars kunnat sändas mot de vita styrkor som angrep för att befria Tammerfors österifrån. Under de sista nätterna före den 6 april, gjordes några lyckade utbrytningsförsök över isarna både på Näsijärvi och på Pyhäjärvi. Dessa grupper retirerade sedan söderut mot Vesilahti och utförde på vägen allvarliga illdåd och satte många gårdar i brand.

Den 6 april meddelade major Pell till staben i Mahnala, att Tammerfors kapitulerat. Linder gav order, att Pell skulle besätta Pispala från väster och söder, Hjalmarsson från norr och väster. Satakundagruppen hade bildats för att genomföra en given del av anfallet mot Tammerfors. Den uppgiften var nu slutförd.

I Tammerfors

Major Malmberg fick i uppdrag, att flytta Satakundagruppens stab till Tammerfors. Den fick där plats i ett särskilt inrett stabståg. Linder red

Överbefälhavaren framför stabståget. Damen t. h. Fröken Linder.

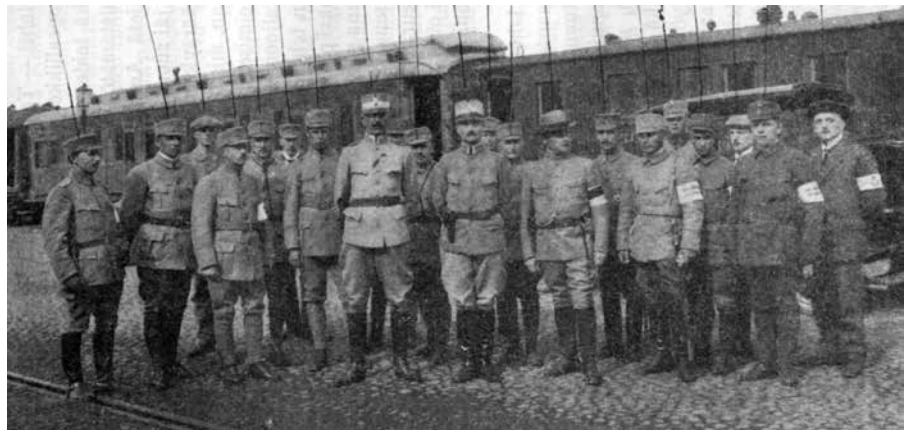
själv i förväg in mot staden och kom till Pispala samtidigt som Pells trupper. Han red längs Pispalaåsen mot centrum och kunde bevittna förstörelsen med stupade röda, hästkadaver och bråte, som låg på gatorna om vartannat. På torget stod tusentals avväpnade röda uppställda i en fyrkant under stark bevakning. Vid järnvägsstationen möttes Linder och Wetzer. Överbefälhavaren hade rest med en del av sin stab till östra Finland för att förbereda befrielsen av Viborg. En parad skulle ordnas i stan följande dag. Högkvarteret avsåg, att hålla belägringstrupperna i närheten av staden, till vilket Linder invände, att han ämnade överföra sina trupper till Karkkutrakten, eftersom styrkorna där var betydligt underlägsna fiendens. Han anhöll också, att få ett lokomotiv och några transportvagnar, plus ett reparationståg. Wetzer lovade tillmötesgå anhållan. Därefter red Linder tillbaka till Pispala.

Linder hade anledning att komma tillbaka till Tammerfors följande dag. Han blev kallad till Överbefälhavaren, som frågade om Linder ville motta utnämningen till generalmajor. Linder konstaterar: ”Jag tackade naturligtvis för den stora äran, men framhöll samtidigt, att jag ej ansåg mig ha haft tillfälle, att utmärka mig på slagfältet och att jag kommit till Finland för att kämpa för rätten, men inte för att nå förmåner av något slag. Att bli general är ingen förmån”, sade Mannerheim, och därmed var frågan avgjord.

På eftermiddagen hölls parad och gudstjänst. Trupperna var uppställda i en fyrkant kring kyrkan och Mannerheim möttes av stadens ledande tjänstemän och en biskop i spetsen för tolv präster. Efter gudstjänsten vidtog förbimarsch av trupperna, Satakundatrupperna förde kommandoflaggan från Lavia.

Västarmèn bildas

Efter Tammerfors fall delades den vita armèn in i Östarmèn och Västarmèn. Den förra, under generalmajor Löfströms befäl, skulle bestå av de förra Savolax- och Karelska grupperna, av nybildade jägartrupper

General Linder omgiven av sin stab.

och artilleriet från belägringsarmèn vid Tammerfors. I Västarmèn, under befäl av generalmajor Wetzer, skulle ingå Gruppen Linder och Gruppen Hjalmarsson. Båda skulle hålla sina positioner och inte vidta offensiva åtgärder. Den förra skulle hålla linjen Påmark-Karkku-Nokia och den senare försvara Lempäälä. Linders trupper skulle bestå av Björneborgs regemente och Norra Österbottens regemente, sammanlagt sex bataljoner samt ett stärkt artilleriförband. Armèchefen förfogade dessutom över en ansenlig reserv.

Mellan den förra Tavastländska gruppen och Gruppen Linder skulle utbyte av trupper ske för att sammanföra manskap från samma trakt till samma förband. Detta medförde stora svårigheter, eftersom förbanden låg långt ifrån varandra och ännu delvis var invecklade i strid. Omorganiseringen tog därför mycket längre tid i anspråk än planerat och blev klar först den 23 april. Beträffande fienden konstaterar Linder vid denna tidpunkt: ”Man hade väntat, att fienden skulle vara i hög grad demoraliserad efter Tammerfors’ fall. I Björneborg var ju hans läge betydligt sämre redan genom besättandet av Siuro den 26 mars, ty därmed var järnvägsförbindelsen mellan Björneborg och södra Finland avbruten. I och med att Karkku station blev intagen och mina trupper där dagen efter Tammerfors’ fall blev förstärkta och ytterligare framskjutna mot söder längs järnvägen, måste de röda räkna med möjligheten, att detta framträngande skulle fortsätta, och

att deras återtåg från Björneborg avskäras. Men man kunde inte till en början märka någon skillnad alls mot tidigare uppträdande av de röda. Säkerligen bidrog falska underrättelser om läget till att upprätthålla deras mod, men i alla fall måste det erkännas, att de utvecklade en anmärkningsvärd seghet”.

Satakunda befrias från det röda väldet

Den 7 april mottog Linder uppgiften, att tyskarna redan avancerat till Karis station. Sedan tyskarna landstigit i Hangö hade den röda krigsledningen 3 april gett order om, att evakuera trupperna från sydvästra Finland, mot linjen Toijala - Riihimäki - Helsingfors. Ordern upprepades den 7 april, men först sedan de röda varit tvungna att lämna Björneborg, inleddes reträtten från Satakunda mot Toijala. Intagandet av Björneborg var därför en viktig vändpunkt i befrielsen av Satakunda. Om än många röda förband ännu höll hårt fast i sina ställningar, hade evakueringen av den del av den röda civilbefolkningen, som valt att följa den röda krigsledningens råd om förflyttning österut, inletts i full skala. De orter som kunde befrias i snabb takt besparades från härjningar och förstörelse. Många var dock de samhällen, som utsatts för våldsdåd, stöld och förstörelse. Linder kunde på nära håll följa med hur skyddskåristerna, som efter veckor av hårda strider, kunde återvända till sina hemtrakter för att där se resultatet av våldsdåden och förstörelsen.

Han förstod, att det krävdes stränga domar för de skyldiga.

Ännu hade de röda ansenliga styrkor i trakterna söder om Mouhijärvi och dessa visade inga tecken på reträtt. Den 9 april anfalls Mouhijärvi och Karkku på nytt, men anfallen kunde avvärjas. Ett pansartåg, istandsatt vid fabriken i Nokia, kunde sändas till Karkku och där sättas in i striderna. Ordern om reträtt hade knappast gått fram till de förband som ännu den 13 april häftigt anföll Karkku station.

Påmark och Norrmark

Vid fronten mot Påmark var allt lugnt t.o.m. 10 april. Följande dag rapporterade Berg till Linder, att kraftig artillerield hörts i riktning Mäntyluohto, och att svart rök steg upp vid Pihlava sågverk. Han anhöll då om att snabbt få avancera mot Björneborg, för att förhindra ytterligare skadegörelse. Linder gav honom lov därtill på eget bevåg, och den 12 april kunde Bergs trupper befria Påmark och gå vidare mot Norrmark, som kunde befrias på kvällen utan strid. En ridande spaningsavdelning kunde ännu samma kväll befria Sörmark. Berg sände två kompanier vidare mot Ruosniemi, som efter att man utfört en kringgående rörelse, efter strid kunde besättas. Därifrån startades anfallet mot Björneborg.

Björneborg

Den 11 april anhöll Linder om att: ”Med samtliga mig underställda trupper, oberoende av anbefalld organisationsplan, framgå till anfall mot Björneborg”. Då inget svar erhöles, gav Linder följande dag order till överstelöjtnant Berg, att besätta staden. Ungefär en timme senare meddelades genom Västar-mèn från högkvarteret, att ett anfall mot Björneborg för närvarande inte var önskvärt. Vid middagstid den 13 hade Bergs trupper dock redan ryckt in och befriat staden. Striderna hade inletts föregående dag runt löpgravarna vid Ruosniemi. Klockan ett på natten hade ett kompani, lett av löjtnant Lyytinen, stormat ställningarna, som efter en kort bajonettstrid

De första vita som trängde in i Björneborg tillhörde Björneborgs regiments III. Komp. Främst jägarfänrik K.E Niemeläinen och löjtnant A. Lyytinen.

erövrats. Samtidigt hade ett kompani under ledning av jägaren Sove-lius framryckt över isen och intagit Mäntyluohto. Ikonens kompani hade besatt Palus, öster om staden.

Den 14 april avreste Linder med pansartåget till Karkku station. Tåget hade ett bepansrat lokomotiv och två vagnar, en framför och en bakom lokomotivet. Vagnarna var försedda med fyra kulsprutor och tre kanoner. Stationen besköts då ännu med långskjutande marinkanoner av de röda. Föregående dag hade de röda gjort ett anfall genom skogen mot stationen och då trängt ända fram till gårdarna runt stationen. Panik höll på att uppstå, men mot natten kunde fienden drivas tillbaka in i skogen. Linder stannade endast några timmar i Karkku och fann för gott att sedan åka tillbaka till Nokia, där han mötte bl.a. Johan Mannerheim, generalens bror. Följande dag reste Linder till Tammerfors för att träffa general Wetzter i staben.

Linder åkte sedan med bil mot Björneborg den 16 april. Färden gick genom Suodenniemi och Lavia, vilka Linder nu personligen kunde besöka, sex veckor efter de första striderna. Kullaa var fortfarande besatt av röda, varför färden fortsattes via Kankaan-pää till Björneborg, dit man anlände först tvåtiden på morgonen. De röda hade till största delen lyckats und-

komma med vapen och tross. Antalet fångar uppgick till 450. Förödelsen var inte stor, beroende på att Bergs kompanier mycket snabbt kunnat avancera in i staden och fördriva de röda.

Efter befrielsen utsågs major Nordensvan till kommandant, med uppgift att bl.a. verkställa uppåd och organisera nya skyddskårer. Under dagen ordnades en parad på torget, vilken mottogs av Linder och Berg. Linder konstaterar: ”Sedan jag lyckönskat trupperna till att icke endast hava intagit Björneborg, utan även indirekt, genom att skydda Satakundagrupperns förbindelser, hava medverkat till Tammerfors fall, passerade jag fronten och gjorde närmarer bekantskap med befälet, som jag så väl kände från rapporterna, men som jag till stor del aldrig förut råkat i verkligheten”. I Björneborg hann Linder ännu träffa en deputation från stadsfullmäktige och avnjuta en middag i familjen Rosenlews hem. Under dagen blev han informerad om att tyskarna befriat Helsingfors.

Kokemäki, Kauvatsa och Kiikka

Då Linder på kvällen anlände till sin bostad, mottog han en order från högkvarteret, att endast en bataljon av Björneborgs och Österbottens regementen får stanna kvar för rensningsarbete. Det skall utföras av de

nybildade skyddskårerna. Resten av Linders trupper skall disponeras för att förfölja de retirerande röda förbanden. Han utfärdade därför genast order om att Berg skall besätta Kokemäki station, knutpunkten till Raumobanan. En ny bataljon stationerad i Nokia, fick order, att från Suodenniemi avancera söderut och besätta Kauvatsa. von Gerich beordrades att med sina förband befria Tyrväa och Kiikka.

Den 17 april på dagen, återvände Linder med bil från Björneborg till Nokia, där hans stabståg befann sig. I staben fick han höra, att Bergs trupper befriat Kokemäki vid middagstid samma dag, efter en kort strid. Samhället var delvis nedbränt och fienden flydde längs vägen mot Huittinen. Befrielsen av Kauvatsa hade fördröjts av att de röda bränt alla landsvägsbroar. Följande dag kunde dock de röda fördrivas från Kauvatsa kyrka, där de förskansat sig, vidare mot stationen. Den kunde besättas på kvällen. Den 19 april kunde Linder informera arméstaben: "Lilliers trupper har lyckats befria Tyrväa och von Gerich har intagit Kiikka. Björneborgsbanan är nu helt i våra händer. Ett kompani ur Björneborgs regemente hade besatt Kauttua, invid Pyhäjärvi, och där tagit stora sädessförråd, som samlats av de röda, liksom fyra skadade lokomotiv och 52 oskadade vagnar".

I Tyrväa utkämpade de röda hårda försvarsstrider, innan de drog sig till-

baka. Deras förluster var över 100 stupade och 70 fångar. Krigsbytet var ansevärt. Till följd av det hårdnackade försvaret, hade de röda tid att de sista dagarna utföra våldsdåd, stöld och stor förstörelse. Den 18 april på kvällen såg Linder från sitt stabståg i Nokia, hur himlen i sydväst var ett enda eldhav. Han antog att det var en eldsvåda. Följande dag informerades han av spanare, att Vammala köping till största delen var nedbränd. Vid ett senare besök i köpingen konstaterade Linder, att endast fem gårdar inte bränts upp.

Raumo

Raumo kunde befrias den 16 april av ca. 40 lokala skyddskårister, ledna av överstelöjtnant Collan. Han lyckades, efter att själv ha anlänt till staden på natten i släde med ett antal gevär, samla en grupp betrodna personer, beväpna dem och under en natt öva dem i vapnens användning. Följande dag marcherade truppen genom gatorna tillsammans med ett senare ankommet skyddskårskompani. Ingen strid uppstod, då nästan alla rödgardister dragit sig bort timmarna före. På så sätt kom Raumo i de vitas händer, utan att någon förstörelse hann ske. Collan rapporterade detaljerat om intagningen till Linder den 17 april på morgonen. En trupp rödgardister hade dock några dagar tidigare ryckt in i Raumo och innan befrielsen skedde, hunnit mörda sju personer.

Besök hos chefen för Västarmén

Den 18 april kallades Linder till general Wetzer i Tammerfors. Linder konstaterar: "Wetzer meddelade mig, att min styrka skulle utökas med ett infanteri- och ett kavalleriregemente jämte en del andra formationer, samt förstärkas med artilleri. Jag skulle vara beredd, att kvarlämna en bataljon till skydd för Björneborgsbanan, den 27 april, per järnväg transportera min division över Tammerfors till Kangasala, för att därifrån över Pälkäne framgå till besittningstagande av Tavastehus österifrån - en storstilad plan, vars innebörd var, att de röda vid Lempäälä, samt alla de skaror som strömmat söder- och österut från Satakunda, skulle avskäras från förbindelsen åt öster via Lahtis".

Tiden fram till den 23 april förlöpte genom att Linder inspekterade reparationsarbetena på Björneborgsbanan. Bron över Kumo älv vid Pahakoski var helt nedriven och det tog lång tid att försätta hela bansträckan Nokia - Björneborg i skick. Några kompanier ur Bergs avdelning avancerade mot Punkalaidun. Där hade, enligt några spanare, minst 3000 röda samlats, med flera hundra hästar och en kolossal tross. I Huittinen hade stora spannmålsförråd påträffats och räddats. I Sammaljoki, dit von Gerichs trupper avancerat, hade stora spannmålslager bränts ner, just före truppernas ankomst. Kaunisto gård var uppbränd. Trupperna hotades av flankanfall från Vesilahti invid Lempäälä. Linders trupper hade fortfarande framför sig välbevärade röda förband, som visade stark försvarsvilja, och som skred till anfall i trängda lägen. Om Linders avdelning, i enlighet med Wetzers order om förflyttning, skulle ha bortförts från sina frontavsnitt, skulle förföljandet av de retirerande röda trupperna säkert stannat upp för en längre tid. Lyckligtvis kom Wetzel på andra planer.

Wetzer i Nokia med nya planer

Wetzer kom den 22 april med tåg till staben i Nokia. Linder konstaterar: "General Wetzer meddelade, att

Björneborgs regements 4. Komp. Marscherar in i Björneborg den 13 april.

fronten vid Lempäälä sviktar. Han var betänkt på att, i stället för att låta min grupp, förstärkt till en division, den 27 april gå över Kangasala, sända densamma så snart som möjligt mot fiendens vänstra flygel vid Lempäälä. Jag anmodades att uttala min mening om saken”. Linder övervägde två alternativ, att gå med huvudkrafterna över Punkalaidun eller att gå över Naarva. Han valde det senare och gav order om att två avdelningar skulle avancera mot Naarva, en från Tyrvää och en från Nokia. En spaningsavdelning utsändes mot Naarva och kunde rapportera, att många gårdar längs vägen bränts och att Naarva var kraftigt befäst.

Mot Naarva och Viiala

Den 24 april startades anfallet. Linder följde de trupper, som avgick från Nokia. Han hade fått sin egen häst, Kingston, från Sverige och red på den. Han färdades ibland i sin bil, men vägförhållandena var usla och bilen måste många gånger bogseras. Följande morgon fick han besök av ingenjör Bonsdorff, som han flera gånger mött i Nokia, och som hjälpt att iståndsätta pansartågen. Linder uppvaktades med blommor på 50-årsdagen. Efter uppvaktningen fick han veta, att fienden under natten utrymt Lempäälä. Vid framkomsten till Naarva var löpgravarna tomma. Många broar på vägen var helt uppbrända. Linder konstaterar: ”På en vägsträcka av flere mil var nästan alla byar och större gårdar längs vägen nedbrända”. Framryckningen fortsatte och i närheten av Viiala mötte man delar av Hjalmarssons trupper.

Vid den tiden hade huvuddelen av de retirerande röda trupperna från Satakunda redan, tillsammans med en mycket stor tross, lämnat både Lempäälä och Urjala och befann sig öster om linjen Tavastehus - Viiala - Lempäälä. Från Lempäälä telefonerade Linder till arméstaben och anhöll om att den bataljon som skyddar Björneborgsbanan, skulle flyttas och sättas in mot Tavastehus. Men han fick till svar att den skulle sändas till Pälkäne. I stället skulle

Nylands dragonregemente underställas Linder. Som gammal kavallerist var han nöjd över att få kommendera hästrupper.

Möte i Tavastehus

Under ledning av major Ahrenberg avancerade dragonregementet från Viiala mot Tavastehus och kunde på kvällen den 26 april rycka in i staden, som föregående kväll, efter tre timmars strid, intagits av tyskarna. Följande dag åkte Linder med bil till Tavastehus. Där mötte han chefen för den brigad, som befriat Tavastehus, generalmajor Wolff. Han gjorde ett stort intryck på Linder: ”Med sin mångsidiga fredstida utbildning och fleråriga krigserfarenhet”. Enligt Wolff var de röda: ”Sehr schwere Kämpfe och sehr anständige Gegner (motståndare)”.

Linders trupper hade nu befriat Satakunda och förföljt fienden ända till linjen Tavastehus - Toijala. På så sätt var den uppgift som låg till grund för Linders operationer löst; att nå förening med brigaden Wolff.

Västarméns chef Wetzer, hade under tiden planerat en förflyttning av Linders truppenheter via Tammerfors till området söder om Kangasala. Där hade överste Bergström mot sig starka röda förband och hade svårt att avancera. Wetzers tanke var, att tillsammans med Västarméns reserv, Vasa regemente, bryta igenom den röda förvarslinjen och tränga fram ända till de tyska trupperna på linjen Tavastehus - Lahtis, och på så sätt kunna inringa motståndarna. Denna plan förföll, i och med att Mannerheim ville förflytta denna reserv till Östarmén. Linder beordrades, att med en del av sina truppenheter, förflytta sig till Savolaxfronten.

Linders nya uppgifter

På väg tillbaka från Tavastehus, mottog Linder en order av Mannerheim, att i Viiala omedelbart lasta in sina trupper för transport till St Michel, dit han reste följande dag, den 28 april. Då avgick ett annat tåg med bl.a. Nord-Österbottens regemente och en del av förbanden i Grupp Linder till samma destination. Wetzer

hade för Högkvarteret framhållit, att läget på hans frontavsnitt inte tillät en förflyttning av samtliga trupper i Grupp Linder, varför endast Nord-Österbottens regemente, ett batteri och några enskilda kompanier sändes med Linder till Savolaxfronten. Linders hustru och dotter hade anlänt från Sverige till Seinäjoki och fick den 28 april möjlighet att åka med Överbefälhavarens vagn därifrån till Pieksämäki. Där mötte de Linder och kunde tillsammans åka vidare till St Michel, där Överbefälhavaren själv mötte dem på stationen. Hustrun och dottern stannade kvar i staden i över två veckor och kunde följa med hur ambulansen, som Finlands vänner i Stockholms sänt till den vita fronten, funktionerade.

Den 30 april, då de sista förbanden anlänt till St Michel, mottog Linder från högkvarteret en order med uppgift: ”Att taga Kouvola samt därefter framrycka söderut mot Kotka och Fredrikshamn.” Trupperna på Savolaxfronten hade tidigare fått klara anfallsorder och avancerade mot Kouvola. Medan Linder besökte Viborg den 1 maj, utarbetade hans stab preciserade order för alla trupper Linder nu förfogade över. Han konstaterar: ”Den 1 maj tillbragte jag i Viborg, där jag i Överbefälhavarens svit bevistade de stora högtidligheterna efter stadens intagande, i vilka paradering och förbimarch av de segerrika trupperna samt invigning av biskop Agricolas, under ryska tiden vanhelgade kapell, voro huvudnumren”.

Befrielsen av Kouvola. Kotka och Fredrikshamn

Linders plan på att befria Kouvola gick ut på:

- att insätta alla disponibla trupper frontalt över Selänpää och Valkeala mot Kouvola
- att med mindre enheter göra en omfattning öster- och söderifrån över Kaipainen mot Inkeroinen
- att sända Södra Savolax regemente till en omfattning västerifrån över Jaala - Kausala
- att framsända Luumäkigruppen till omfattning österifrån

Utgående från detta gav han order åt enhetscheferna, att omedelbart avancera. På aftonen den 30 april meddelade överste Londén, att trupper ur Södra Savolax besatt Selänpää och rycker vidare mot Valkeala. En bataljon sändes mot Voikka bruk. Den 2 maj rapporterade kapten Sarlin, att hans kompani intagit Luumäki och Taavetti, och avancerar mot Kouvola. På kvällen hade Londéns trupper befriat Valkeala.

Den 3 maj reste Linder med sitt stabståg från St Michel till Selänpää. Kort efter tågets ankomst anlände rapport om, att Londen med två bataljoner ur Savolax regemente och en bataljon österbottningar, under major Pells ledning, ryckt in i Kouvola och befriat staden. Samma dag sändes ett pansartåg mot stationen i Ingerois, där röda trupper samlats. Utan motstånd kunde man där ta ca. 2000 fångar, 7 snabbskjutande kanoner och 20 kulsprutor. Fångarna fördes till Kouvola och tåget kunde sändas tillbaka mot Kotka, där rödgardisterna kapitulerade utan strid, vid tågets ankomst. Också Fredrikshamn kunde befrias utan egentliga strider. Vid middagstiden följande dag kapitulerade de sista röda trupperna vid Abborfors och därmed var striderna över. Linders uppdrag på Savolaxfronten var slutfört.

På inspektionsresor

Linder själv åkte med bil från Selänpää till Kouvola, där han mottogs av befolkningen med jubel. Han for sedan med tåg till Kotka, via Ingerois, där marken var röd av band, som fångarna kastat ifrån sig. Linder konstaterar: ”Vid följande station hade det samlats mycket folk, som uttryckte sin glädje över att ej mera behöva frukta några våldsdåd. Vi passerade en vacker liten fästning, Kyminlinna, bekant i svenska historien som Kymmenegård. I Kotka sågs fångar överallt, i provisoriskt inrymda byggnader. Utanför låg gevär, ammunition och handgranater, kulsprutor och kulspruteband, massivt kringströdda. Vid stationen mötte Londén och Pell, och blommor överlämnades av damer och barn till

mig och mina följeslagare”.

Kotka och Fredrikshamn hade kunnat befrias av Linders trupper i rask takt, vilket gjorde det svårt för de röda att hinna stjåla, råna och förstöra, såsom var fallet på många andra orter i landet. Kouvolatrakten var ett starkt rött fäste och där hade, under den röda tiden fram till 20 april, inemot 300 personer blivit mördade. Några dagar före befrielsen hade 45 anställda vid Kymmene bruk blivit avrättade vid Korja bro. Linder kunde under sina rundresor på nära håll bevittna resultatet av de rödas våldsdåd i trakten.

Den 5 maj på morgonen mottog Linder följande telegram från Överbefälhavaren: ”Jag tackar Eder och Edra tappra trupper, som intagit fiendens sista stödjepunkt i vårt land”. I Linders dagorder till de egna trupperna angav han, att bytet var stort: ”Soldater, genom fyra dagars hastig och djärv framryckning har ni tagit Kouvola, Kotka och Fredrikshamn, jämte 9 000 fångar, 51 kanoner, 120 kulsprutor, mer än 10 000 gevär, två oskadade pansartåg, 10 lokomotiv, ca. 100 järnvägsvagnar och omkring 400 hästar. Överbefälhavaren har med anledning härav åt mig uppdragit, att till eder framföra sina hjärtliga tacksågelser och lyckönskningar”.

Den 15 maj överlämnade Linder befälet till sin närmaste man och avreste med stabståget till Helsingfors, för att delta i paraden den 16 maj, det slutliga tecknet på att frihetskriget var över.

Epilog

Linders truppförband befriade många orter i Satakunda och nordvästra Tavastland från det röda väldet. Han ledde också de trupper, som befriade södra Savolax, Kouvola, Kotka och Fredrikshamn. Orterna hade drabbats hårt av rödgardisternas plundringar och härjningar. Många mord och andra grymheter hade begåtts, redan före anfallet mot Tammerfors. Att den vita härledningen var väl informerad om dessa grymheter, framgår av den proklamation Mannerheim utfärdade till trupperna i Satakunda, dagen före Tammerforsoffensiven

startades: ”Stunden har kommit, som hela folket väntat på. Våra hungrande och misshandlade bröder och systrar i Syd-Finland fästa sitt sista hopp till Eder, de mördade medborgarnas stympade kroppar och de brända byarnas ruiner ropa till himmelen: Hämd över landsförrädarna. Bryt ned alla hinder. Framåt det vita Finlands armé.” Proklamationen beskriver väl de stämningar som rådde i landet i början av år 1918, då man ännu inte visste hur det röda upproret skulle sluta. Linder har sagt, att den proklamationen var drivkraften hos honom under de svåra tiderna fram till början av maj.

Som ledare för sina trupper gjorde Linder alltid väl övervägda beslut. Han tänkte i första hand på truppernas säkerhet och beordrade därför inga desperata riskfyllda anfall. Trots, att han saknade frontfarenhet vid ankomsten till Finland, upplevdes han av sina enhetschefer som en stabil ledare. Som rikssvensk officer blev han för det mesta omtyckt bland det egna manskapet. Men det fanns också starka aversioner mot rikssvenskarna. Så skriver t.ex. Urho Kekkonen i sin dagbok från fronten vid Mäntyhärju: ”Miksihän meille suomalaisille omassa vapaustaistelussamme tyrkytetään ruotsinmaalaisia upseereita, nuoria pojanhuitikoita, jotka ovat tulleet tänne praktiseeraamaan. Heidät asetetaan johtamaan hyökkäyksiä, huolimatta siitä, että ovat ennen epäonnistuneet ja lisäksi miehistö ei heihin luota”.

Henrik Sundbäck

Källor: Finlands Frihetskrig 1918, I-V, Kommittén för Frihetskrigets historia, 1923. Finlands Frihetskrig I-VIII, Skildrat av deltagare, 1927.

Från Finlands Frihetskrig av Ernst Linder, 1920.

Traditionsföreningens jubileumssommarutfärd i frihetskrigets fotspår 4-5 augusti 2021

Vi bekantar oss med Satakundafronten och överste Ernst Linder.

DAG 1 onsdag 4 augusti

Kl. 07.30 Avfärd från Borgå, Helsingfors, Karis riktning Kankaanpää.

Bussen stannar där behov för påstigning längs vägen finns.

Kl. 11.30 På Kankaanpään opisto bekantar vi oss med staben för Satakunda fronten och överste Ernst Linder. År 1918 var Kankaanpää de vitas stödjepunkt med en styrka på 800 man. Översikt av striderna i Satakunda: striderna i Sampakoski 22.2.1918, Susikoski 2.3.1918, Lavia 11.2.1918, Norrmark-Harjakangas 30.3.1918.

Presentatör är överstelöjtnanten i.a. **Pauli Pukaralammi**.

Lunch på institutet

Besök på Norrmarks och Harjakangas stridsplatser.

Besök på minnesmärket över striderna i Sampakoski i Lavia.

Kransnedläggning vid Sampakoskis minnesmärke. Striderna i Lavia och Suodenniemi. Presentatör är majoren i.a. **Pertti Manninen**.

Striderna vid Harjakangas. Kransnedläggning. Presentatör är ordförande för frihetskrigets traditionsförening i Satakunda **Pasi Tuominen**.

Kransnedläggning vid minnesmärket och vid Koliyahde minnesmärke i Norrmark.

Förflyttning till Björneborg. Inkvartering på Sokos hotell Vaakuna Pori (Gallen-Kallelankatu 7).

Middag på Svenska klubben i Björneborg (Eteläranta 10).

DAG 2 torsdag 5 augusti

Frukost på hotellet

Striderna i Björneborg, presentatör är ordförande för frihetskrigets traditionsförening i Björneborgstrakten **Tapio Laine**. Kransnedläggning på gården till Porin lyseo.

Suodenniemi och Vammala. Händelserna i Kiikka och skärmytslingarna vid Ruotsila herrgård. Presentatör är överstelöjtnanten i.a. **Matti Soini**. Kransnedläggning vid minnesmärket i Suodenniemi. Skärmytslingen i Mustapää.

Striderna i Mouhijärvi, Häijää och Salmi. Presentatör är **Jari Mäkelä**

Striderna i Karkku 2-19.4.1918, invid Karkku kyrka. Den röda terrorn i Mouhijärvi. Händelserna i Vammala och köpingens brand.

Presentatör är överstelöjtnanten i.a. **Matti Soini**.

Lunch på ostgården Herkkujuustola i Sastamala. Ostgården presenteras av ostmästare **Peter Dörig** från Schweiz. Ostinköp kan göras.

Besök på skyddskårsmuseet vid Kinnalan koukku, som presenteras av **Marja och Kaarlo Koukku**.

Eftermiddagskaffe. Hemfärd sent på kvällen.

Anmälan om deltagande senast 31.5.2021 till föreningens ordförande carl-johan.hindsberg@svenskutveckling.fi.

Deltagaravgift: 240 euro per person, anmälningsavgift 70 euro. I avgiften ingår hela programmet, busstransporterna under två dagar, hotellinkvartering i dubbelrum på Sokos hotell Vaakuna Pori, två luncher och en middag. Tillägg för enkelrum 30 e.

Junioravgift 190 euro, anmälningsavgift 50 euro.

Vid anmälan inbetalas anmälningsavgiften till föreningens konto FI 164055 43200 25149

Arrangör: Frihetskrigets Södra Traditionsförening r.f. (www.frihetskriget.fi)

Frihetskriget Södra Traditionsförening r.f.

HÄNDELSEKALENDER FÖR ÅR 2021

På föreningens hemsida (www.frihetskriget.fi) finns all aktuell information om kommande evenemang.

Verksamhetsplanen för 2021 upptar följande medlemsaktiviteter:

Den 6 februari kl 12.00

Uppvaktning vid minnesmärket över Lovisaslaget i Lovisa.

Den 11 februari kl 12.00

Uppvaktning med kransnedläggning vid Sigurds-, Svidja- och Pellingekårens samt Gröna Bataljonens gemensamma minnesmärke i Elisabetsskvären i Helsingfors.

Efter uppvaktningen intas gemensam lunch ifall coronasituationen tillåter. Den som tänker delta i lunchen bör anmäla sig till Patrik Westerback e-post patrik.westerback@gmail.com eller tfn 050 5680767

Den 23 mars

Föreningens stadgeenlig vårmöte kl 18.00 på Vallmogård, Vallmogränden 3, 02700 Grankulla

Den 3 april kl 12.00

Uppvaktning vid frihetsmonumentet i Hangö.

Den 11 april kl 12.00

Uppvaktning vid minnesstenen över tyska stupade i Alberga.

Den 12 april kl 12.00

Uppvaktning till minnet av Helsingfors befrielse i Gamla Kyrkans skvär tillsammans med Vapaussodan Helsingin Seudun Perinneyhdistys vid minnesmärket över Vita Gardets stupade och över tyska stupade soldater.

Den 19 april kl 12.00

Uppvaktning först vid minnesmärket invid Sibbo gamla kyrka och sedan vid minnesmärket invid domkyrkan i Borgå.

Den 16 maj kl 12.00

Uppvaktning till minnet av frihetskrigets slut i Gamla Kyrkans skvär tillsammans med Vapaussodan Helsingin Seudun Perinneyhdistys vid minnesmärket över Vita Gardets stupade och över tyska stupade soldater.

Mannerheimmiddagen den 16.5 på Wohls gård till minnet av den festmiddag Mannerheim ordnade dagen efter paraden i Helsingfors med anledning av Frihetskrigets slut. Festmiddagen ordnas för sjunde gången och är en årligt återkommande tradition för föreningens medlemmar. Separat inbjudan till Mannerheimmiddagen skickas senare.

Tredje söndagen i maj kl 12.00

Föreningens representanter uppvaktar på de stupades dag vid minnesmärket över stupade vita och stupade tyska soldater på gravgården i Lovisa.

Den 4-5.8. föreningens jubileumssommarutfärd till Satakunda

Se separat information om resan i denna tidning

Höstmöte

Separat kallelse till föreningens stadgeenliga höstmöte publiceras i höstets nummer av denna tidskrift och på hemsidan.

Den 6 december kl 12.00

Uppvaktning på självständighetsdagen vid minnesmärket över stupade vita och stupade tyska soldater på gravgården i Lovisa och vid Sigurdsmonumentet i Kyrkslätt.

Helsingfors i december 2020
Frihetskrigets Södra Traditionsförening r.f. styrelse

FREDEN I DORPAT 100 ÅR

Dorpatfredens 100 års jubileum firades den 14 oktober 2020 med uppvaktningar, tal, film, medaljutdelning och festlunch. Dagen inleddes kl.12 vid Mannerheims rytтарыstaty med hästskvadron, musikkår och kransnedläggning. Kransar nedlades även vid presidenternas Paasikivi och Ståhlbergs statyer. På Ostrobotnia höjdes en skål för freden, varefter visades en dokumentärfilm om frihetskriget och freden i Dorpat. Dokumentärfilmen, ca 30 min lång, kan ses på www.perinneliitto.fi. I filmen förekommer även den tidigare presidentjakten Eläköön, som byggdes

år 1886 i Stockholm och togs ur bruk år 1963. Freden avslutade frihetskriget och med freden fick Finland en entydig gräns mot grannen i öster. Den finländska delegationen i förhandlingarna leddes av J.K. Paasikivi från Samlingspartiet och finlandssvenskarna representerades av Alexander Frey från Svenska folkpartiet. Fredsavtalet trädde i kraft 31.12.1920. Vår traditionsförening var representerad vid festen av ett antal förenings- och styrelsemedlemmar.

Carl-Johan Hindsberg

**UNDERSTÖD
VETERANEN
MED ANNONSER
OCH BIDRAG**

**STIFTELSENS
KONOLEANSADRESS
EN VÄRDEFULL
HEDERSBETYGELSE**

HÖSTMÖTET 2020 HÖLLS PÅ KAPTENS- BOSTÄLLET I DRAGSVIK

Traditionsföreningens höstmöte hölls den 3 november denna gång på Kaptensbostället, som är beläget på traditionskullen på Nylands Brigads garnisonsområde i Dragsvik. På bilden ses framför det röd vita Kaptensbostället traditionsmuren med plaketter från Brigadens traditioner som sträcker sig till år 1626 då Gustav II Adolf grundade Nylands regemente. Kaptensbostället innehåller idag flera rum som berättar om epokerna i brigadens historia. Det svenska rummet är inrett i gustaviansk stil, den ryska tiden i rokoko och självständighetstiden med ekmöbler i Billnässtil och med en utställning om Jägarna. Porträtt av tidigare kommandörer pryder väggarna. Det fjärde rummet – salen – är inredd med tanke på sammanträden, där höstmötet hölls under ledning av föreningens medlem Roger Andersson från Borgå.

Föreningens stora 30 års jubileum i mars och verksamheten för år 2021 presenterades av ordförande Carl-Johan Hindsberg, som omvaldes, likaså vice ord-

förande Magnus Westerholm och styrelsens medlemmar Lilian von Bell, Ulla-Rita Blomqvist, Christian Cavonius, Ola Lindholm, Fred Packalén, Berndt-Gustaf Schauman, Henrik Sundbäck och Mimi Wiik. Medlemsavgiften blev oförändrad, 25 euro per medlem.

Verksamheten och de traditionella uppvaktningarna på våren återfinns på annan plats i denna tidning. Under år 2021 blir sommarutfärden 4-5 augusti till Satakunta en av höjdpunkterna. Mötet avslutades med en historisk översikt av kaptenlöjtnant Marko Nieminen. Därefter serverades ärtsoppa och punsch, kaffe och munkar. Kaptensbostället lockade flera av föreningens medlemmar för att komma och bekanta sig med detta gamla hus och museum. På traditionskullen finns även Loftet, Korsun, Bodan och Traditionstorpet, som presenterar artilleriet. De militärhistoriska sevärdheterna på Traditionskullen är många.

Carl-Johan Hindsberg

Frihetskrigets Södra Traditionsförening r.f.

Kallelse till vårmötet den 23.03.2021 i Grankulla

Föreningens medlemmar kallas till stadgeenligt vårmöte tisdagen den 23 mars 2021 klockan 18.00 på Vallmogård, Vallmogrändens 3, 02700 Grankulla.

På mötet behandlas följande ärenden:

1. Val av ordförande och sekreterare för mötet.
2. Val av protokolljusterare och rösträknare.
3. Mötets stadgeenlighet och beslutförhet.
4. Godkänns föredragningslistan.
5. Föredras verksamhetsberättelsen för år 2020.
6. Föredras bokslutet för år 2020.
7. Föredras verksamhetsgranskarnas berättelse.
8. Fastställs bokslut och besluts om beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen och de övriga redovisningsskyldiga.
9. Behandlas till styrelsen av medlem minst 7 dagar före mötet skriftligen anmälda ärenden, dock inte i paragraf 23 i föreningslagen nämnda eller liknande ärenden om dessa inte nämnts i möteskallelsen.
10. Mötets avslutande.

Efter mötet gemensam måltid på egen bekostnad.

Anmälningar till mötet tas emot av föreningens sekreterare Fred Packalén telefon 040 5012329 eller e-post fred.packalen@freddis.fi

SVENSKA SMÅBRUK OCH EGNA HEM Ab

PB 35, 10211 INGÅ
Telefon 09-644761

Strider i Karelen 1918

På Karelska näset fanns under Frihetskriget några beaktansvärda stridsplatser. I Rautu och Antrea (S:t Andreae) hade skyddskårer grundats i slutet av augusti 1917. Medlemsantalet var rätt litet och det var svårt att få tag i vapen. I november bildade de röda i Rautu en strejkkommitté som försökte ta ledningen i kommunen. Man gjorde husundersökningar och letade efter vapen. Flere invånare fängslades och misshandlades. De rödas ledare August Junell skaffade vapen från S:t Petersburg. De strejkande anslöt sig sedan till Kaljunens trupper i Kexholm. Två sammanstötningar mellan dessa och skyddskårenerna skedde i Pyhäjärvi 20.-22.11.

Frihetskriget inleds

Från Viborg kom 19.1.1918 rapporter om oroligheter. Landskommunernas skyddskårer, ca 500 man, ryckte ut mot staden, men de röda hade alarmerat ryssarna. De vita blev tvungna att retirera över isen, där de länge strövade omkring. Slutligen anlände man till kommerserådet Sellgrens villa på Venäjänsaari, varifrån man tog förbindelse med Viborg. Sedan öv.ltn. A.P.J. Aminoff som chef anlät till Venäjänsaari gjordes beslut att gå över järnvägen vid Säiniö. Efter flere eldstrider, bland annat i Kämmärä, nådde skyddskåristerna Antrea den 29.1., varvid de vitas styrka där kom att uppgå till 950 man.

Den 31. januari sprängde man bron vid Tali. Redan tidigare hade Kiviniemi bro sprängts från den sida som ledde mot S:t Petersburg.

Den 3. februari utnämnde Mannerheim öv.ltn. Aarne Sihvo till befälhavare för de vita trupperna i Karelen. Följande dag sändes tele-

gram såväl till Mannerheim som till Vasaregeringen: "Om vi icke inom 3 dagar få hjälp, måste vi lämna våra ställningar vid Vuoksen." Det kom rätt stora vapensändningar.

I början av februari framträngde 700 ryska soldater och 300 röda via Rautu till Antreafronten. Anfällsplanens riktning var Hiitola-Rasuli-Kiviniemi-järnvägen och därefter vidare mot Ahvola, där de vitas huvudtrupp stred.

Ahvola

Byn Ahvola är belägen vid landsvägen några kilometer västerom Antrea. På grund av de långvariga och hårda striderna vid Ahvola kallades byn "Finlands Verdun". Ahvola låg ur de rödas synpunkt farligt nära Viborg. Det var möjligt att via Ahvola kringgå trakten av Antrea. Detta hade inneburit att försvaret av områdets västra del skulle ha fallit samman.

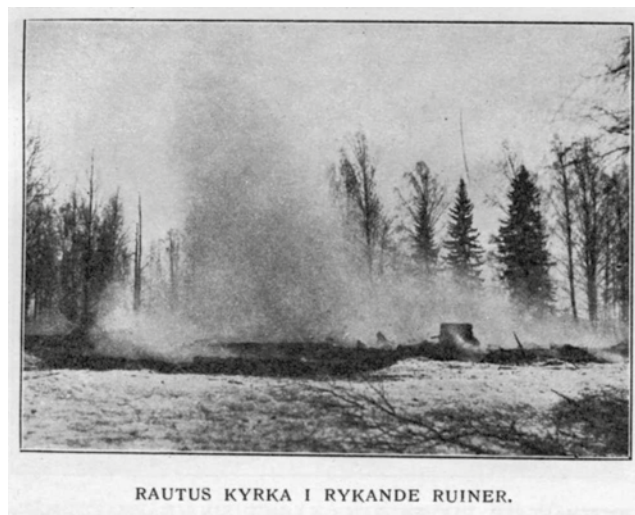
Sihvo talade om Ahvola som en "hederssak". Slaget om Ahvola räckte nästan 9 veckor och koncentrerades till några kullar nära en vägkorsning söderom byn. Då kriget började fanns endast en liten avdelning vita på platsen och den jagades iväg av de röda. 11.-12. februari erövrade Sihvo byn och vägkorsningen med avsikt att inte mera retirera. Följande dag försökte 400 röda återta området, men försvararna lyckades avvärja anfallet med hjälp av ett maskingevär.

I striderna vid Ahvola deltog hela tiden många hundra soldater. Bland de röda fanns Jyry idrottsavdelning från Helsingfors, bland de vita karelska kompanier, Paavo Susitaivals skidande avdelning... Från vecka till vecka fortsatte en oavbruten gevärs- och maskingevärseld från båda sidor. Ibland kastades tusen granater per dag. De vita förbrukade i allmänhet

RAUTUS KYRKA FÖRE STRIDERNÄ.

RAUTUS KYRKA I RYKANDE RUINER.

ca 40 000 patroner per dygn, då striden var som hetast fördubblades antalet. De röda gjorde upprepade anfall: 26.2., 1.-3.3., 5.3., 7.3., 8.3. samt 10.-11.3. Den 22.-23.3. erövrade de en del av Suninmäki och det viktiga Hauhianmäki. Fram till mitten av mars var uppgick de rödas förluster till 324 man. De vita förlorade 10-30 stupade eller sårade per dag.

Ännu i april fortsatte eldgivningen. Först vid de vitas anfall mot Viborg fick Sihvo möjlighet att slå till mot Ahvola, men då hade de röda redan hunnit bege sig mot Viborg.

Rautu

I Rautu var järnvägen den strategiska platsen. Kampen började den 21.2. ,då en gemensam (ovan nämnd) avdelning bestående av 1000 ryssar

och röda hade gått över gränsen vid Rasuli, befälhavare Heikki Kaljunen. Den ryska folkkommisarien Brigorovskij, vilken hade mångårig erfarenhet från andra fronter, hade anslutit sig med sina trupper. De vita lyckades avvärja anfallet.

Den 23. februari påbörjade de röda, delade i två grupper, ett storanfall mot Rautu. Kyrkbyn hölls fortfarande av de vita. Man hade erhållit förstärkningar, bland annat några jägare som återvänt. De röda anföll sammanlagt fem gånger, men med anspråkslöst resultat. Sista försöket gjordes 5.3..

I mitten av mars var de vitas styrka vid Rautufrenten ca 600 man, 4 maskingevär och en kanon samt vid Valkjärvi 400 man, 3 maskingevär och en kanon. De rödas styrka var betydligt större, ca 3000 man.

Det vita motanfallet började med full kraft 25.3. sedan ryttmästare Georg Elfvingrens trupper förstört järnvägsbroarna mot Ryssland. Angreppet koncentrerades mot järnvägsstationen. Efter två dagars strider var stationen fortfarande i de rödas och ryssarnas ägo, men byn inklusive kyrkan låg i ruiner.

Stationen var omringad av de vita då VIII jägerbataljon under befehl av Lennart Oesch anlände till Rautu. 4. april beslöt man att slutligen erövra stationen. De vita anföll från alla håll. Den första stormningen misslyckades , förlusterna var stora. För de omringade var situationen likväl hopplös och 5.4. beslöt de att försöka bryta sig ut. Mot de flyende riktades en förödande maskingevärseld från jägarbataljonens reservister.

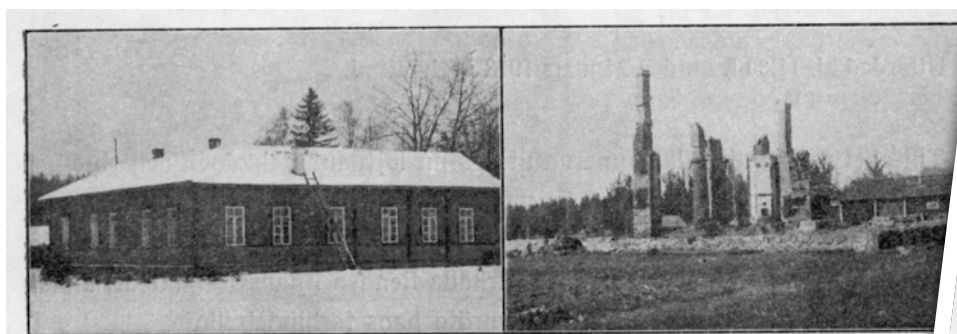

Foto L. Halonen.

FOLKSKOLAN I RAUTUS KYRKOBY FÖRE OCH EFTER STRIDERNÄ.

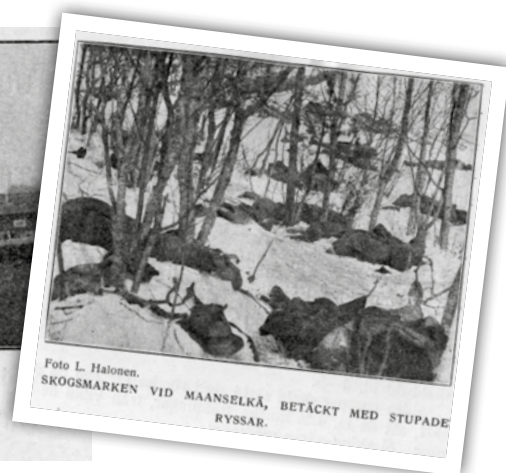
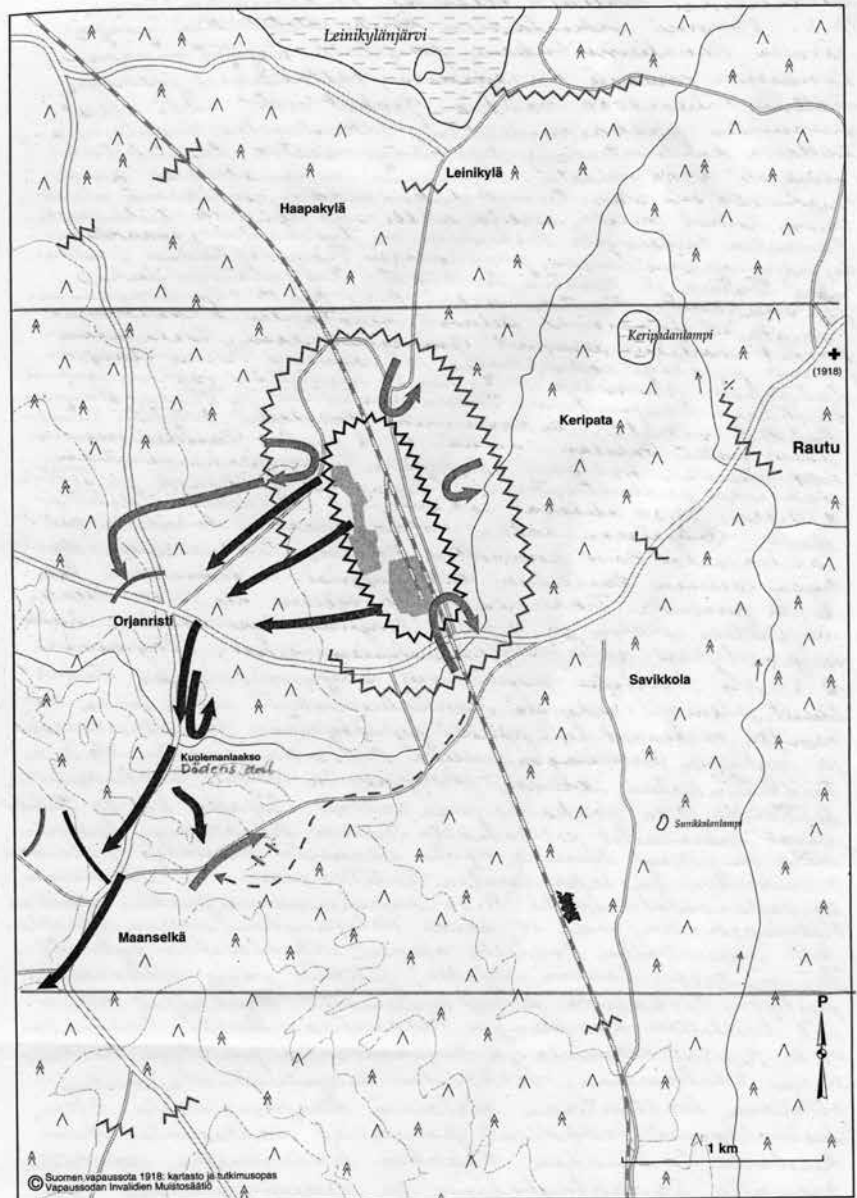

Foto L. Halonen.

SKOGSMARKEN VID MAANSELKÄ, BETÄCKT MED STUPADE RYSSAR.

RAUTU

Finlands Frihetskrig, del V: ”Ryssarna utsattes för eld från alla håll. Hästarna stegrade sig, lassen stjälpde i diken, det ena ledet efter det andra stupade, de sårade jämrade sig, somliga sköt blint, somliga utlöste förbannelser, andra grät och klagade...”

I denna ”Dödens dal stupade åtminstone 500-600. (De flesta källor anger högre antal, vissa ända upp till 1000-2000, vilket torde vara en överdrift). Man tog 800 fångar, återstoden av de som hållit Rautu besatt. De vitas förluster steg till 400. Krigsbytet bestod av 15 kanoner, 43 maskingevär, flere tusen gevär, patroner och ett pansartåg.

Katastrofen vid Rautu gjorde slut på ryssarnas försök att med trupper hjälpa det röda Finland.

Segern vid Rautu, den samtidiga segern vid Tammerfors samt tyskarnas landstigning hade stor betydelse för Frihetskriget. Det var början till slutet för de röda.

Källor:

Suomen Vapausota 1918, Kartasto
Theslöf, Ignatius, Palmén, Grotenfelt, Nordenstreng: Finlands Frihetskrig, delarna 1, 3, 4 och 5.
Matti Lauermaa: Jääkäripataljoona Arkivmaterial

GP

Foto L. Halonen. »DÖDSDALEN» VID MAANSELKÄ BY. (REDAN DELVIS RENSAD).

Valda och förkortade delar av Hufvudstadsbladets rapportering om situationen i Helsingfors 29 jan – 12 april 1918

HUFVUDSTADSBLADET EXTRANUMMER

Det röda skräckväldet i Helsingfors

Fortsättning från tidigare nummer...

Onsdagen den 6 mars

Den märkligaste händelsen på onsdagen var den på natten inträffade sprängningen af firman Tallbergs krutkällare i Mejlans. Om explosionen meddelade arbetarbladen följande uppgifter, som delvis förefalla ganska fantastiska: Natten till onsdagen vid 1/2 3-tiden hördes i Helsingfors och omnejd tre efter varandra följande starka sprängskott. Sprängskotten förorsakades däraf att några hvitgardister på skidor lyckats praktisera sig till handlanden Tallbergs reservkrutförråd i Mejlans, och åstadkommo på ett okänt sätt hela reservkällarens explosion. I källaren torde förvarats bortåt 100 kilo krut och dynamit. I anledning af explosionen var handlanden Tallberg upprepade gånger uppkallad till förhör.

Torsdagen den 7 mars

Genom beslut af folkkommissariatet öfvertogs bland annat Sandvikens snickerifabriks AB och Gottfrid Strömbergs elektriska fabrik.

Folkkommissariatet som falskmyntare. Under veckan utsände folkkommissariatet de i Finlands Banks hvalf hittade nya sedlarna. Dessa har försetts med namnunderskrifter af de afskedade tjänstemännen. Endast af sedlarnas nummer kunde man sluta sig till hvilka som voro falska. De flesta affärer beslöto att icke emotaga dessa sedlar.

Häktningar. Torsdag morgon häktades provisor Holmsén i sitt hem samt hos honom befintliga affärsmanen Nils Holst äfvensom den senares fästmö. I herr Holmséns rum torde anträffats en kulspruta. Tidigare under veckan hade häktats vicehäradshöfding Karl von Törne samt godsägare Feodor Kiseleff. Kiseleff frigafs om ett par dagar.

Fredagen den 8 mars

Till öfverbefälhavare i Helsingfors förordnade de rödas generalissimus Eero Haapalainen den 8 mars chefen för militärinrättningen i Helsingfors Edvard Nyqvist.

Lördagen den 9 mars

Hela veckan hade det varit vackert väder med värmegrader om dagarna.

Slagsmål mellan röda och matros, Lördag kväll inträffade i Heimolas gymnastiksal, där danstillställning hölls, en sammanstötning mellan druckna matroser samt milisen och till dess hjälp skyndandenrödbandister. Under striden dödades milismannen Frans Viktor Koivu samt en matros, en annan matros sårades.

Söndagen den 10 mars

På söndagen begravos å Tallbacken i Djurgården 32 stupade rödbandister och en rysk matros. I begravningsprocessionen som drog fram längs

Boulevards- och Västra Henriksgatorna samt Västra Chaussén, deltog ett par tusen med gevär beväpnade rödbandister.

Hittills hade de svenska folkskolorna lämnats ifred. På onsdagen beslöt emellertid ”arbetarorganisationernas representantskap” afskeda den svenska folkskoldirektionen och på förslag af Helsingfors svenska arbetarförening i direktionen invälja J.Strandberg, E.Nyström, Anna Forsström och mag. K.H.Wiik med Aina Pettersson och fru Grönfelt som suppleanter.

Måndagen den 11 mars

De rödas röfverier. I ett tillkännagivande af chefsskapet för de röda ligorna af måndagens datum ingick en prislista på varor af olika slag, som röfvats af de röda och nu utbjöds till salu. Af denna lista framgår såsom ett officiellt bekräftat faktum, att äfven fruntimmerskläder, skodon, galoscher hade stulits.

Årsdagen af den ryska revolutionens utbrott firades natten till tisdagen af den här kvarblifna militären med pompöst fyrverkeri och salut.

Tisdagen den 12 mars

Häktning af landtdagsfunktionärer. På tisdagen vid 1-tiden på dagen häktade de röda å kafé Esplanaden föreståndaren för landtdagens svenska kansli mag. J Grönlund samt funktionärerna vid kansliet redaktör Einar Ottelin och järnvägstjänstemannen A. Nordström. De häktade fördes till före detta Presstyrelsens lokal, där de höllos fängslade och underkastades förhör. Samma dag frigåfvos de, sedan hr Grönlund förmåtts att ställa kaution af 1000 mk. De öfriga vägrade att ställa kaution.

Onsdagen den 13 mars

Ryska krigsfartyg lämna staden. På onsdagen utlöpte från Helsingfors 9 ryska östersjöflottan tillhöriga fartyg, däraf 4 dreadnoughter, 2 kryssare och 3 transportfartyg. De ställde kosan ostvärt.

Torsdagen den 14 mars

Under veckan hade revolutionsdomstolen sammanträtt ett par gång-

er och därvid fällt några uppseendeväckande domar, som utgjorde ett slag i ansiktet på allt hvad rättvisa och anständighet heter. En sanitärelev dömdes för öfvermodigt uppträdande mot arbetare och rödbandister till 3 års arbetsfängelse och en medlem af hvita gardet till samma straff.

Entente-ambassaderna och de röda. De från Petersburg flyende entente-ambassaderna skänkte till de röda ligornas ambulans följande belopp: engelska ambassaden 730 mk, franska ambassaden 1000 mk och belgiska ambassaden 500 mk.

Fredagen den 15 mars

De rödas svårigheter att få penningar för fortsättande af sitt landsförrådiska regemente var tydligen anledningen till det märkliga dokument, som utfärdades af högsta ledningen för de röda ligorna. I detta dokument meddelas, att hädanefter till männen i ledet skulle utbetalas endast 50 mk i månaden i penningar, resten i checker lydande på 25 mk. De röda bandisterna varnas vidare att när de sändas ut till strid taga mer än det nödvändigaste i penningväg med sig, ty penningarna kunde falla i de hvitas händer. Kupongerna däremot äro – säges det i aktstycket – värdelösa för de hvita.

Lördagen den 16 mars

Vädret var under veckan fortfarande i hufvudsak vackert.

Såsom tidigare nämnts ledo de röda tidningarna af pappersbrist. På lördagen röfvade de röda Hufvudstadsbladets återstående förråd af tidningspapper.

Förbud mot besök hos krigsfångarna utfärdades, vare sig i Svenska lyceum eller i fångelserna.

De sista veckorna.

Den 20 mars blef tecknaren af denna redogörelse för händelserna i Helsingfors under det röda skräckväldets dagar häktad af de röda och kvarhållles i den beryktade arrestantlokalen Bergmansgatan 1. Sedan han frigifvits, stod han dock under bevakning och kunde när som helst vänta en ny husvisitation, hvarför det blef omöjligt att systematiskt uppteckna

händelserna dag för dag. I det följande redogöres därför de viktigaste händelserna under de få veckor som återstodo innan tyskarna tågade in och befriade hufvudstaden.

Veckan 17-23 mars

Söndagen den 17 mars häktades de flesta tjänstemän vid statens byggnadskontor, emedan de röda miss tänkte, att de uppburit löner ur statens medel. Några af tjänstemännen höllos utan förhör häktade ända till slutet af veckan, då de äntligen frigåfvos. Äfven ett stort antal andra personer häktades under veckan, bland annat rektorn för finska normallyceum, teol.dr. Paavo Virkkunen, som af de röda greps i en läkares mottagningsrum.

Helsingfors läkarförening protesterade skarpt mot detta öfvergrepp och hotade med stränga åtgärder om icke full garanti gåfvos för att läkarverksamheten är neutralt område.

Kriget

De röda bladen hade under hela krigstiden serverat sina läsare de gröfsta lögner angående krigsoperationerna. De rödas stående förlustsiffra i drabbningarna var 2 döda och några sårade, medan de hvitas förluster uppgåfvos till hundra- och tusentals.

Dessa uppgifter måtte ha förefallit äfven de rättrognaste röda misstänkliga. Någon förklaring måste därför uppfinnas. Hufvudstadens röda blad återgåfvo en uppsats i Åbobladet ”Arbetet” där de hvitas förmenta stora förluster förklarades genom att ”många af dem som kämpat i första skyttelinjen på hvitgardisternas sida afsiktligt skjutit i luften”. ”De äro således”, tillfogade bladet, ”arbetare som med våld tvingade att gå med i hvita gardets led och som nu med hvitgardisternas bösspipor i nacken tvingas att gå emot sina egna kamrater”.

Med slika grofva lögner trodde man sig kunna lura de röda skarorna.

Fortsättning följer i nästa nummer

Bearbetning: Gustav Geust

Frihetskrigarnas gravmärke

en hedersbetygelse till
fosterlandets befriare

FINLANDS FOLK STÅR I EVIG TACKSAMHETSSKULD TILL DE MÄN OCH KVINNOR SOM 1918 STRED FÖR VÅR FRIHET OCH MED SIN KAMP BEFÄSTE FINLANDS SJÄLVSTÄNDIGHET. DET ÄR EN HEDERSSAK FÖR OSS SOM HAFT FÖRMÅNEN ATT VÄXA UPP I ETT FRITT FOSTERLAND ATT FÖRSE DERAS GRAVVÅRDAR MED FRIHETSKRIGARNAS GRAVMÄRKE.

Gravstensmärket säljs av Frihetskrigets Traditionsförbund, Koulukatu 16 A, 33200 Tammerfors, tel (03) 223 0845.

I Österbotten förmedlas beställningarna av de lokala veteranföreningarna, vilka även ombesörjer fastsättningen av märkena på gravstenarna.

Pris 20 € + leveranskostnader

*Veteranens läsare
tillönskas en varm
och vacker vår*

**BACKMAN
TRUMMER**

**Fartygsklareringar
Spedition
Flygfrakter
Transporter**

Oy Backman-Trummer Ab
Industrigatan 1, 65170 Vasa
PB 49, 65101 Vasa

Tfn: +358 20 777 1111
www.backman-trummer.fi

Part of **KWH LOGISTICS**